EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.10.14.
COM(2020) 662 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Európai épületkorszerűsítési program – épületeink környezetbarátabbá tétele, munkahelyteremtés, javuló életminőség

{SWD(2020) 550 final}

1. AZ ÉPÜLETFELÚJÍTÁS FOKOZÁSA A KLÍMASEMLEGESSÉG ÉS A GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉS ÉRDEKÉBEN

Európa épületállománya egyedülálló és heterogén, és mint ilyen, jól kifejezi kontinensünk kulturális sokszínűségét és történelmét. Nem meglepő azonban, hogy nagyrészt régi, épületekből áll, és összetétele lassan változik. Az EU épületállományának 85 %-át – ez mintegy 220 millió épületet jelent – olyan épületek teszik ki, amelyek 2001 előtt épültek. A ma meglévő épületek 85–95 %-a 2050-ben is állni fog.

E meglévő épületek többsége nem energiahatékony[1]. A fűtés és hűtés tekintetében sok esetben fosszilis tüzelőanyagokra támaszkodnak, valamint régi technológiákkal és pazarló berendezésekkel működnek. Az energiaszegénység továbbra is komoly problémát jelent európaiak milliói számára. Összességében az EU teljes energiafogyasztásának mintegy 40 %-áért, az energiából származó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak pedig 36 %-áért az épületek felelősek[2].

A Covid19-válság nyomán jobban előtérbe kerültek az épületek, az életünkben betöltött szerepük és gyengeségeik. A világjárvány idején európaiak millió számára vált az otthon a mindennapi élet középpontjává: a távmunkázók számára iroda, a gyerekek és a diákok számára bölcsőde vagy osztályterem, sok-sok ember számára pedig online vásárlásra vagy szórakoztató tartalmak letöltésére szolgáló központ. Az iskoláknak alkalmazkodniuk kellett a távoktatáshoz. A kórházi infrastruktúra komoly terhelésnek van kitéve. A magánvállalkozásoknak alkalmazkodniuk kellett a közösségi távolságtartás szabályaihoz. A világjárvány egyes hatásai hosszú távon is fennmaradhatnak, és új igényeket támaszthatnak épületeinkkel, valamint azok energia- és erőforrás-felhasználási jellemzőivel szemben, ami tovább növeli az épületek alapos és széles körű felújításának szükségességét.

Miközben Európa megkísérli leküzdeni a Covid19-járvány okozta válságot, a felújítás egyedülálló lehetőséget kínál épületeink újragondolására, újratervezésére és korszerűsítésére, hogy azok megfeleljenek a környezetbarátabb, digitális társadalom igényeinek, valamint a gazdasági fellendülés fenntartására.

A Bizottság a 2030. évi éghajlat-politikai céltervben[3] azt javasolta, hogy a tagállamok 2030-ig az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal csökkentsék az üvegházhatást okozó gázok

[1]Az épülethatárolók hőszigetelésével külön foglalkozó építési szabályzatok az 1970-es éveket követően jelentek meg Európában. Ez azt jelenti, hogy a mai uniós épületállomány nagy része energiahatékonysági követelmények nélkül épült: az EU épületállományának egyharmada (35 %) 50 évnél idősebb, az épületállomány több mint 40 %-a pedig 1960 előtt épült. Ezen épületállomány közel 75 %-a a jelenlegi építési szabványok szerint nem energiahatékony. Forrás: a JRC-nek az európai épületek költséghatékony energiaátalakításának megvalósításáról szóló jelentése.

[2] Ezek az adatok nem az épületek teljes élettartamára vonatkoznak, hanem azok használatára és üzemeltetésére, beleértve a villamosenergia- és hőágazatban keletkező közvetett kibocsátásokat. Az építkezések és az építkezéshez felhasznált anyagok előállítása során kibocsátott szén-dioxid a becslések szerint a világ teljes éves üvegházhatásúgáz-kibocsátásának mintegy 10 %-át teszi ki, lásd: IRP, Erőforrás-hatékonyság és éghajlatváltozás, 2020., valamint az ENSZ 2019. évi környezetvédelmi kibocsátási szakadékról szóló jelentése.

[3]Közlemény: Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása, COM (2020) 562 final

nettó kibocsátását az EU-ban. Az energiahatékonyság a fellépés alapvető eleme, és az építőipar az egyik olyan terület, ahol fokozni kell az erőfeszítéseket. Az 55 %-os kibocsátáscsökkentési cél elérése érdekében az EU-ban 2030-ig 60 %-kal kell csökkenteni az épületek üvegházhatásúgáz-kibocsátását, 14 %-kal végső energiafogyasztását, és 18 %-kal fűtési és hűtési célú energiafogyasztását[4]. Ezért az EU-nak sürgősen arra kell összpontosítania, hogy miként lehetne épületeinket teljes életciklusuk során energiahatékonyabbá, alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátásúvá és fenntarthatóbbá tenni. A körforgásosság elvének az épületfelújításokra való alkalmazása az épületek esetében csökkenteni fogja az anyagokkal kapcsolatos üvegházhatásúgáz-kibocsátást.

Jelenleg az EU meglévő épületállományának évente mindössze 11 %-ánál van folyamatban valamilyen szintű felújítás. A felújítási munkálatok azonban nagyon ritkán irányulnak az épületek energiahatékonyságára. A súlyozott éves energiafelújítási arány alacsony, mintegy 1 %. Az Unió egészét tekintve évente csupán az épületállomány 0,2 %-án hajtanak végre az energiafogyasztást legalább 60 %-kal csökkentő mélyfelújítást[5], egyes régiókban pedig gyakorlatilag nincsenek is energiafelújítások. Ebben az ütemben az épületek szén-dioxid-kibocsátásának nullára csökkentéséhez több évszázadra lenne szükség. Eljött a cselekvés ideje.

Nem csak az energiaszámlák és a kibocsátások csökkentése forog kockán. A felújítás számos lehetőséget teremthet, és messzemenő társadalmi, környezeti és gazdasági előnyökkel járhat. A felújítások révén az épületeket egészségesebbé, környezetbarátabbá, az egyes kerületeken belül összekapcsoltabbá, akadálymentessé és a szélsőséges természeti eseményekkel szemben ellenállóbbá lehet tenni, és ki lehet őket egészíteni elektromos töltőállomásokkal és kerékpárparkolókkal. Az intelligens épületek alapvető, az adatvédelmi szabályoknak megfelelő adatokat szolgáltathatnak a várostervezéshez és a szolgáltatásokhoz. A mélyfelújítások csökkentik a zöldmezős építkezések számát, és ezáltal elősegítik a természet, a biológiai sokféleség és a termékeny mezőgazdasági területek megőrzését.

Az épületekbe való beruházás ösztönzőleg hathat az építőipari ökoszisztémára és a szélesebb értelemben vett gazdaságra. A felújítási munkák munkaerő-igényesek, sok, gyakran a helyi ellátási láncokhoz köthető munkahelyet teremtenek és beruházást segítenek elő, továbbá képesek arra, hogy keresletet generáljanak a nagy energia- és erőforrás-hatékonyságú berendezések iránt, hosszú távon pedig növelik az ingatlanok értékét. **Az épületkorszerűsítési program révén 2030-ig további 160 000 zöld munkahely jöhet létre az uniós építőiparban.**[6] Ez nagyon értékes lehet ezen ágazat számára, amelyben a gazdasági szereplők több mint 90 %-a kkv, amelyeket súlyosan érint a Covid19-válság gazdasági hatása. 2020-ban az építőipari tevékenység 2019-hez képest 15,7 %-kal esett vissza, az energiahatékonysági beruházások pedig 12 %-kal csökkentek. Még ha gazdaságélénkülés várható is, a válság valószínűleg tartós hatást gyakorol az ágazatra.

[4] A 2015-ös szintekhez képest, lásd:*SWD(2020) 176 final*.
[5] Lásd az épületek felújításáról szóló 2019. évi (EU) 2019/786 bizottsági ajánlást.
[6] Az európai foglalkoztatási és szociális fejleményekről szóló 2019. évi áttekintés, Európai Bizottság.

Európa most egyedülálló esélyt kapott arra, hogy az épületfelújításból mindenki számára előnyt kovácsoljon a klímasemlegesség és a helyreállítás szempontjából. A **NextGenerationEU** elnevezésű uniós helyreállítási eszköz, valamint az **EU többéves pénzügyi kerete példátlan mennyiségű forrással** rendelkezik, amely a gazdasági helyreállítás, az ellenálló képesség biztosítása és a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében többek között épületfelújításra is felhasználható. A népesség öregedésével összefüggésben az energiahatékonyság és az akadálymentesítés problémájának együttes kezelése révén az épületek felhasználhatóbbá és fenntarthatóbbá tehetők[7].

Mindezek alapján ez a közlemény egy olyan **európai épületkorszerűsítési program** előmozdítását szolgáló stratégiát vázol fel, amely felszámolja az energia- és erőforrás-hatékony felújítások előtt régóta fennálló akadályokat, hosszú időn keresztül biztosít támogatást elsősorban a középületek és az energetikai szempontból kevésbé hatékony épületek felújítására irányuló új beruházásokhoz, ösztönzi a digitalizációt, illetve képes munka- és növekedési lehetőségeket teremteni a felújítások ellátási láncának teljes hosszában.

A cél az, hogy **2030-ra legalább megkétszereződjön a lakó- és nem lakáscélú épületek éves energiafelújítási aránya, és egyre több jelentős energiahatékonysági mélyfelújítás történjen. Az e célok elérése érdekében minden szinten mozgósított erők eredményeként 2030-ig 35 millió épület kerül felújításra.** A felújítások arányának és mértékének növelését 2030 után is fenn kell tartani annak érdekében, hogy 2050-re uniós szinten megvalósulhasson a klímasemlegesség.

2. AZ ÉPÜLETFELÚJÍTÁS 2030-RA ÉS 2050-RE SZÓLÓ ALAPELVEI

Az EU-nak átfogó és integrált stratégiát kell elfogadnia az ágazatok és szereplők széles körének bevonásával, a következő alapelvek alapján:

- *„Első az energiahatékonyság”*[8], amely az európai környezet- és energiapolitikai irányításnak egy olyan, az európai zöld megállapodásban[9] és az energiarendszerek integrációjára vonatkozó uniós stratégiában[10] felvázolt horizontális vezérlő elve, amelynek célja, hogy kizárólag annyi energiát termeljünk, amennyire szükségünk van;

[7] A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény részes feleiként az EU és valamennyi tagállam számára kötelezettség a megközelíthetőségi akadályok felszámolása.

[8] Lásd az energiaunió irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet 2. cikkének (18) bekezdését: „első az energiahatékonyság”: az energiapolitikai tervezés, valamint a szakpolitikai és beruházási döntéshozatal során olyan alternatív költséghatékony energiahatékonysági intézkedéseknek a lehető legnagyobb mértékű figyelembevétele, amelyek célja az energiakereslet és az energiakínálat hatékonyabbá tétele, különösen költséghatékony végfelhasználási energiamegtakarítások, keresleti válaszintézkedések kezdeményezése és hatékonyabb átalakítás, átvitel és elosztás révén, mindeközben szem előtt tartva a döntések célkitűzéseit;

[9] Az európai zöld megállapodás (COM(2019) 640 final).

[10] A klímasemleges gazdaság létrehozása: Uniós stratégia az energiarendszerek integrációjának megteremtéséért, COM(2020) 299 final.

- *Megfizethetőség*, azaz az energiahatékony és fenntartható épületek széles körben való elérhetővé tétele, különösen a közepes és alacsony jövedelmű háztartások, valamint a kiszolgáltatott személyek és területek számára;

- *A dekarbonizáció és a megújuló energiaforrások integrálása*[11]. Az épületek felújítása várhatóan fel fogja gyorsítani – különösen a helyi forrásokból származó – megújuló energiaforrások integrációját, és elő fogja mozdítani a hulladékhő szélesebb körű felhasználását. Az épületfelújításoktól a helyi és regionális szintű energiarendszerek integrációja várható, ami hozzájárul a közlekedés, valamint a fűtés és hűtés dekarbonizációjához;

- *Az életciklus-szemlélet és a körforgásosság* Az épületek környezeti lábnyomának minimalizálásához erőforrás-hatékonyságra és körforgásosságra van szükség, továbbá az építőipari ágazat egyes részeit szén-dioxid-elnyelővé kell átalakítani, például a zöld infrastruktúra előmozdítása és a szén-dioxid tárolására alkalmas szerves építőanyagok, köztük a fenntartható forrásból származó faanyagok használata révén;

- *Magas szintű egészségügyi és környezetvédelmi előírások.* A jó levegőminőség, a jó vízgazdálkodás, a katasztrófamegelőzés és az éghajlattal kapcsolatos veszélyek[12] elleni védelem biztosítása, az olyan káros anyagok eltávolítása, mint az azbeszt és a radon, illetve az ezek elleni védelem, továbbá a tűz- és földrengésbiztonság. Gondoskodni kell továbbá az akadálymentességről annak érdekében, hogy Európa minden polgára – köztük a fogyatékossággal élő személyek és az idősek – számára is biztosított legyen az épületekhez való hozzáférés.

- *A zöld és a digitális átállás kettős kihívásának együttes kezelése.* Az intelligens épületek a házak, kerületek vagy városok szintjén lehetővé tehetik a megújuló energiaforrások hatékony előállítását és felhasználását. Intelligens energiaelosztó rendszerekkel kombinálva ez rendkívül hatékony és kibocsátásmentes épületek létrehozását teszi lehetővé.

- *Az esztétika és az építészeti minőség tiszteletben tartása.*[13] A felújítások során tiszteletben kell tartani a tervezésre, a kézművességre, a kulturális örökségre és a közterületek megőrzésére vonatkozó elveket.

[11] Ez alatt a helyszínen vagy a közelben előállított megújuló forrásokból származó energia értendő.
[12] Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens épületek alatt azt értjük, hogy a felújításukból adódóan az épületek adott esetben ellenállóak a hőmérséklet, a szél, a víz és a szilárd anyagok jelentette akut és krónikus éghajlati veszélyekkel szemben. Az ilyen veszélyek teljes jegyzékét az (EU) 2020/1208 bizottsági végrehajtási rendelet I. mellékletének 1. táblázata tartalmazza.
[13] Az európai kulturális miniszterek és az érdekelt felek által 2018-ban elfogadott, a magas színvonalú építési kultúráról (Baukultur) szóló Davosi Nyilatkozattal összhangban a „magas színvonalú építészetet” nemcsak az esztétika és a funkcionalitás jellemzi, hanem az emberek életminőségéhez, valamint városaink és vidéki térségeink fenntartható fejlődéséhez való hozzájárulás is.

3. GYORSABB ÉS MÉLYREHATÓBB FELÚJÍTÁSOK AZ ÉPÜLETÁLLOMÁNY JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

Az EU szabályozási keretet és finanszírozási eszközöket hozott létre az energiahatékonyságnak, az épületfelújításnak és a megújuló energiaforrások alkalmazásának az épületek, kerületek és körzetek szintjén való előmozdítása érdekében. A 2018-as és 2019-es „Tiszta energia minden európainak” csomag mindezt tovább erősítette, szilárd alapot teremtve az energiapiaci integrációhoz, a megújuló energiaforrások elterjedéséhez és az energiahatékonyság előmozdításához, és rendelkezéseit minden tagállamnak és érdekelt félnek kiemelt prioritásként teljes körűen végre kell hajtania.

Ez a keret jelentős előrelépést hozott az épületek energiahatékonysága terén: az új épületek energiafogyasztása ma a 20 évvel ezelőtti hasonló új épületek fogyasztásának a felét teszi ki. Az energiahatékonysági kötelezettségi rendszereknek köszönhetően egyre több energiaszolgáltató biztosít lehetőséget arra, hogy ügyfeleik energiát takarítsanak meg, és olyan kereskedelmi csomagokat kínálnak, amelyek egyre inkább foglalkoznak az épületek felújításával és a rendszer korszerűsítésével. Az európai beruházások az épületek energiahatékonyságának javítására irányuló globális beruházások mintegy 40 %-át teszik ki (évente 85–90 milliárd EUR), és az építőipari ágazat élen jár az életciklus-elvek alkalmazásában[14]. A meglévő épületek felújításának szintje azonban továbbra is tartósan alacsony, és a felújítások nem elég mélyrehatóak.

A felújításokat nehezítik az egyes projektek megvalósítására vonatkozó eredeti döntéstől a projekt finanszírozásán át a befejezéséig tartó értéklánc különböző pontjain fennálló akadályok. Például előfordulhat, hogy egy felújítás mérlegelésekor az energiamegtakarításból származó előnyök bizonytalanok, vagy nincsenek eléggé kifejtve vagy elmagyarázva, különösen a végfelhasználók számára. Az ilyen előnyök számszerűsítése és pénzben való kifejezése is nehéz[15]. A felújítás sokszor költséges, nehezen megszervezhető és hosszadalmas. A finanszírozás mozgósítása nehézségekbe ütközhet, különösen helyi és regionális szinten. Az állami források gyakran szűkösek és a szabályozási gátak és a közigazgatás kapacitáshiánya miatt nehezen kombinálhatók.

Ahhoz, hogy Európa-szerte nagy léptékben és fenntartható módon elkezdődhessen egy felújítási hullám, az ellátási lánc minden pontján meg kell szüntetni a fő akadályokat.

Az elvégzett elemzések és egy nyilvános konzultáció[16] alapján a Bizottság szerint a következő beavatkozási területek és főbb intézkedések azok, amelyek döntő fontosságúak a felújítások mértékének és nagyságrendjének ugrásszerű megváltoztatásához:

[14] A körforgásos gazdaságot szem előtt tartó fellépések révén az épületek teljes élettartama alatt akár 60 %-kal csökkenthető az anyagokhoz kapcsolódó ÜHG-kibocsátás. https://www.eea.europa.eu/highlights/greater-circularity-in-the-buildings

[15] Lásd a Közös Kutatóközpont „Előnyök kiaknázása: rejtett értékek a környezetvédelmi és ingatlanpolitikában” című jelentését.

[16] Az érdekelt felekkel folytatott konzultációról készült összefoglaló elérhető az „Ossza meg velünk véleményét!” portálon (itt) és az épületkorszerűsítési program honlapján (itt).

1) **A tájékoztatás, a jogbiztonság, valamint az ösztönző eszközök fokozása** annak érdekében, hogy az állami és magántulajdonosok, illetve bérlők[17] felújításokat hajtsanak végre. 2021-ben a Bizottság felülvizsgálja az energiahatékonyságról és az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelveket[18]. Javasolni fogja az **energiahatékonysági tanúsítványokra** vonatkozó szigorúbb kötelezettség bevezetését, valamint a meglévő épületek **energiateljesítményére vonatkozó kötelező minimumkövetelmények** fokozatos bevezetését. Javasolni fogja továbbá **az épületek felújítására vonatkozó követelményeknek a közigazgatás valamennyi szintjére való kiterjesztését.** Az e jogszabályi felülvizsgálatokat kísérő hatásvizsgálatok különböző alternatívákat fognak mérlegelni e követelmények szintje, alkalmazási köre és időzítése tekintetében.

2) **Megfelelő és célirányos finanszírozás biztosítása**. A 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégia[19], valamint a reziliencia- és helyreállítási tervekre vonatkozó iránymutatás[20] az épületfelújítást a **„Renovate" („Felújítás") kiemelt kezdeményezés** keretében a nemzeti helyreállítási tervek egyik prioritásaként határozta meg. A gazdaságélénkítésen túl ez a közlemény az **uniós finanszírozás** volumenének és hatásának növelését javasolja, méghozzá több támogatás, technikai segítségnyújtás, projektfejlesztési támogatás és kölcsön nyújtása révén, valamint lehetővé téve ezek kombinálását olyan esetekben is, amikor ez a múltban nem volt lehetséges. A Bizottság elő törekedni fog egy valódi piac megteremtésére az energetikai szolgáltatások számára, és a megújított fenntartható finanszírozási stratégia révén segíteni fogja a vonzó **magánfinanszírozáshoz**[21] való hozzáférést. A rászorulók esetében támogatni kell az alapvető energetikai szolgáltatásokhoz való hozzáférést[22].

3) A projektek előkészítéséhez és végrehajtásához szükséges **kapacitás növelése**. A Bizottság növelni fogja a **technikai segítségnyújtást**, és azt közelebb fogja hozni a regionális és helyi szereplőkhöz, különösen az Európai helyi energiahatékonysági támogatás (ELENA) megerősítésével, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz technikai segítségnyújtási keretének felhasználásával.

[17] Az épületkorszerűsítési programról szóló nyilvános konzultáció számos válaszadója vélte úgy, hogy a lakóépületek esetében az energiafelhasználás és -megtakarítás nem megfelelő megértése az összes többi akadállyal összehasonlítva nagyon fontos/fontos tényező. Az épületfelújítás fő akadályai közé tartoznak a háztulajdonosok és a lakók eltérő érdekei, a tulajdonosok közötti nézeteltérések, valamint az épületfelújítási munkálatok tervezésének nehézségei.

[18] Az (EU) 2018/2002 irányelvvel módosított, az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv; Az irányelvvel módosított, az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv.

[19] COM(2020) 575 final.

[20] Közzétéve: 2020. szeptember 17.

[21] Az épületfelújítások finanszírozására szolgáló források szűkössége vagy hiánya a felújítások előtt álló legfontosabb akadály: az épületkorszerűsítési program szóló nyilvános konzultáció válaszadóinak 92 %-a szerint nagyon fontos/fontos tényező.

[22] A szociális jogok európai pillére, 20. elv
https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hu

4) Az intelligens épületekre vonatkozó **átfogó és integrált felújítási beavatkozások előmozdítása**, a megújuló energia integrálása és a tényleges energiafogyasztás mérésének lehetővé tétele. Az új **„okosépület-mutató”**[23] a digitális szempontból felhasználóbarát felújításokat mozdítja elő. Az építési termékekről szóló rendelet folyamatban lévő felülvizsgálata keretében a Bizottság mérlegelni fogja, hogy a fenntarthatósági kritériumok hogyan támogathatnák a fenntarthatóbb építési termékek építőipari elterjedését, és hogyan mozdíthatnák elő a legújabb technológiák térnyerését.

5) **Az építőipari ökoszisztéma alkalmassá tétele** a körforgásos megoldásokon, a fenntartható anyagok felhasználásán és újrafelhasználásán, valamint **a természetalapú megoldások integrációján alapuló fenntartható felújításokra.** A Bizottság javasolja a szabványosított fenntartható ipari megoldások kifejlesztésének és a hulladékanyagok újrahasználatának az előmozdítását. A Bizottság 2050-ig szóló ütemtervet dolgoz ki az épületek **teljes életciklusra számított szén-dioxid-kibocsátásának** – többek között bioalapú termékek használata révén történő – **csökkentésére**, valamint felülvizsgálja az anyagok hasznosítására vonatkozó célértékeket. A **felújítási ágazatban a know-how és a munkavállalók készségeinek** fejlesztése érdekében a Bizottság – szociális partnereivel közösen – a **készségfejlesztési program** és az ahhoz tartozó, hamarosan elkészülő **készségfejlesztési paktum**, valamint a kohéziós politikai alapok és a Méltányos Átállást Támogató Alap révén együtt fog működni a tagállamokkal különböző képzési és átképzési kezdeményezések finanszírozása érdekében.

6) A felújításoknak **az energiaszegénység kezelése céljából való kiaknázása**, valamint **az egészséges lakhatás** biztosítása valamennyi háztartás számára, beleértve a fogyatékossággal élő személyeket és az időseket is. A Bizottság ajánlást terjeszt elő az **energiaszegénység** kezelésére. A Bizottság a **„megfizethető lakások” témakörében egy 100 kiemelt projektből álló kezdeményezést** indít, és megvizsgálja, hogy az EU kibocsátáskereskedelmi rendszeréből (EU ETS) származó bevételek mellett az uniós költségvetési forrásokat is fel lehetne-e használni az alacsonyabb jövedelmű népességet célzó nemzeti energiahatékonysági és megtakarítási rendszerek finanszírozására, és ha igen, hogyan.

7) A lakóépületekben felhasznált energia 80 %-áért felelős **fűtés és hűtés dekarbonizációjának** előmozdítása a megújulóenergia-irányelv, az energiahatékonyságról szóló irányelv és az EU ETS 2021. évi felülvizsgálata, a

[23] A Bizottság (EU) .../... felhatalmazáson alapuló rendelete a 2010/31/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az épületek okos funkciók fogadására való alkalmasságának mérésére szolgáló önkéntes közös európai uniós rendszer létrehozásával történő kiegészítéséről (C(2020) 6930), valamint a Bizottság (EU) .../... végrehajtási rendelete az épületek okosépület-minősítésére szolgáló önkéntes közös európai uniós rendszer hatékony megvalósítását lehetővé tévő technikai szabályok meghatározásáról (C(2020) 6929).

környezetbarát tervezésre és a címkézésre vonatkozó intézkedések alkalmazása és továbbfejlesztése, valamint a kerületi alapú megközelítések támogatása révén.

A következő szakaszok részletesebben ismertetik ezeket a főbb fellépéseket és számos kísérő szakpolitikai, szabályozási és finanszírozási intézkedést.

3.1. A TÁJÉKOZTATÁS, A JOGBIZTONSÁG ÉS A FELÚJÍTÁSI ÖSZTÖNZŐK MEGERŐSÍTÉSE

A fenntartható felújítások elvégzése mindig egyedi döntés kérdése, amelynek meghozatala a várható előnyök és költségek közötti egyensúly szem előtt tartásával történik. Ma azonban az ilyen döntések meghozatalának legfőbb akadályát az épületek jelenlegi energiaprofiljára és a felújítás várható előnyeire vonatkozó információk elégtelensége, és a tényleges energiamegtakarításba vetett bizalom hiánya jelenti, valamint az, hogy az ösztönzők kedvezményezettjei részben a tulajdonosok, részben a bérlők.

Néhány tagállam úgy döntött, hogy ezt a problémát úgy oldja meg, hogy olyan minimális teljesítményszinteket vezet be, amelyeknek az épületek vagy egy meghatározott megfelelési határidőig vagy az élettartamuk bizonyos pillanataiban meg kell feleljenek[24]. Ezek a követelmények biztos pontot jelentenek a befektetők számára és az üzleti elvárások szempontjából, és megbízható energiahatékonysági tanúsítványokkal és finanszírozással kombinálva működnek a legjobban. Az ilyen szabályozási intézkedések előnye, hogy egyértelmű irányvonalakat határoznak meg a több tulajdonosú épületekre vonatkozó döntéshozatal tekintetében, az épületek értékében megjelenítik az energiahatékonyságot, és megoldást kínálnak a felújítás előnyeivel kapcsolatos ismeretek hiányára.

E bevált gyakorlatokra építve a Bizottság az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálatának részeként 2021 végéig javaslatot fog tenni **az energiahatékonyságra vonatkozó kötelező minimumkövetelményekre**, miután hatásvizsgálat készült e követelmények fokozatos végrehajtásának hatályáról, ütemezéséről és szakaszairól, és kísérő támogatási politikák szükségességéről. Ezek az intézkedések megkönnyítik a konkrét nemzeti, regionális és helyi ösztönzők összekapcsolását, és segítik az e minimumkövetelményeknek való megfelelést.

A Bizottság úgy véli, hogy az **energiahatékonysági tanúsítványok** és azok hozzáférhető adatbázisokban való elérhetősége javítja az épületállomány energiahatékonyságának átláthatóságát. Az épületek szintjén az energiahatékonysági tanúsítványok tájékoztatást nyújtanak az energiahatékonyságról, a megújuló energiaforrások részarányáról és az energiaköltségekről. Kerületi, regionális, nemzeti vagy uniós szinten döntő fontosságúak a

[24] Hosszú távú felújítási stratégiái keretében Franciaország e célból progresszív intézkedéseket fogadott el: ezek értelmében a rossz energetikai teljesítményű épületek esetében 2021-től tilos emelni a bérleti díjat („energetikai szűrő”, a teljesítmény nincs meghatározva), 2023-tól pedig nem is lehet bérelni ilyen épületeket, végül 2028-tól kezdődően a legrosszabb energetikai teljesítményt nyújtó épületek közül az összeset kötelező lesz felújítani. Hollandiában 2023-ra minden irodaépületnek C., 2030-ra pedig A. osztályú energetikai tanúsítvánnyal kell rendelkeznie. Belgium (Flandria) döntéshozói szintén olyan szakpolitikai javaslatokat mérlegelnek, amelyek értelmében a nem lakáscélú épületek energetikai tanúsítványai esetében 2030-tól előírnának egy bizonyos minimumszintet, valamint a bérlelt lakásokra vonatkozóan is minimumszintet írnának elő.

sürgős felújításra szoruló, legrosszabb teljesítményű épületek azonosítása szempontjából. Felhasználhatók a beruházásokból eredő javulás értékelésére – a munkálatok előtt és után –, és elősegítik a finanszírozásnak a minőségi felújítással való összekapcsolását.

Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv már most is rendelkezik az energiahatékonysági tanúsítványokra vonatkozó követelményekről építés és lakóváltozás esetén, valamint a hatóságok által használt és a nyilvánosság által gyakran látogatott, több mint 250 m^2-es épületek esetében. Az energiahatékonysági tanúsítványok elterjedtsége azonban továbbra is korlátozott: több tagállamban az épületállomány kevesebb mint 10 %-a rendelkezik energiahatékonysági tanúsítvánnyal. Minőségük és elkészítésük árának méltányossága továbbra is aggályokat vet fel, ami aláássa a beléjük vetett bizalmat. Az energiahatékonysági tanúsítványok közül nagyon kevés alapul tényleges energetikai auditon, és nem tükrözik az összekapcsolhatóságot és az épületek okosépület-minősítését. Mivel egyre több megoldás áll rendelkezésre az energiateljesítménynek az épületek használata során való mérésére és kezelésére, a Bizottság javasolni fogja **az energiahatékonysági tanúsítványokra vonatkozó szabályozási keret naprakésszé tételét**, figyelembe véve az energiateljesítmény mérésére szolgáló, kialakulóban lévő technológiákat. Ez magában foglalja a tanúsítványok kiállításához használható, **egységes, géppel olvasható, uniós adatformátum**[25] bevezetésének, valamint **az energetikai tanúsítványok adatbázisainak és egyesített digitális adattárainak elérhetőségére és hozzáférhetőségére** vonatkozó szigorúbb rendelkezések elfogadásának mérlegelését.

A Bizottság azt is meg fogja vizsgálni, hogy az energetikai tanúsítványokkal való kiegészítő jellegük maximalizálása érdekében érdemes-e **az energiaauditokra vonatkozó követelményeket**[26] kiterjeszteni a nagyobb és összetettebb nem lakáscélú épületekre, például a kórházakra, az iskolákra vagy az irodaházakra.

A meglévő középületek megvásárlására és felújítására vonatkozó jelenlegi jogszabályi követelmények jelenleg csak a központi kormányzat tulajdonában és használatában lévő középületekre vonatkoznak, amelyek az összes középület mintegy 4,5 %-át teszik ki. Az energiahatékonysági irányelv felülvizsgálatának részeként a Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy a **felújítási követelményeket ki kell-e a közigazgatás összes szintjére – ezen belül a Bizottságra is – terjeszteni**, valamint érdemes-e növelni az éves felújítási arányt.

A mélyfelújítások nem mindig valósíthatók meg egy lépésben. Éppen ezért fontos, hogy jobb feltételeket teremtsünk a felújítások több szakaszban való elvégzéséhez. Annak érdekében, hogy a felújítás teljes időtartama alatt biztosítani lehessen az adatok kompatibilitását és integrációját, a Bizottság be fogja vezetni a **digitális épületnaplókat**[27] , amelyekben egy

[25] Mivel nincs egységes adatformátum, a tanúsítványok pdf fájlként állnak rendelkezésre, ez pedig megakadályozza a vonatkozó adatokhoz való könnyű hozzáférést, azok felhasználását és elemzését.

[26] 2021 júniusáig, az energiahatékonysági irányelv felülvizsgálatának részeként. Az energiaaudit elvégzése jelenleg kötelező a nagyvállalatok számára, és a tagállamoknak programokat kell létrehozniuk, hogy a kkv-kat is ösztönözzék ilyen auditok végzésére, de az erre vonatkozó ajánlások végrehajtása nem kötelező.

[27] A digitális épületnaplók adattárként fognak szolgálni az egyes épületekre vonatkozó adatok számára, és meg fogják könnyíteni az építési ágazaton belüli, valamint az épülettulajdonosok és a bérlők, illetve a pénzügyi intézmények és a hatóságok közötti információcserét.

helyen lesz összefoglalva **az épületekkel kapcsolatos összes olyan adat**, amely a leendő **digitális épületfelújítási útlevelekben**[28], **az okoépület-mutatókban**, **a Level(s) mutatókban**[29] és **az energetikai tanúsítványokban** szerepel.

A Bizottság a tagállamokkal, az érdekelt felekkel, a piaci szereplőkkel és az adatszolgáltatókkal együtt megvizsgálja, hogy van-e lehetőség arra, hogy az **uniós épületállomány megfigyelőközpontja**[30] egy olyan központi európai adattárrá váljon, amely kezeli az épületállományra és annak energiateljesítményére vonatkozó megbízható adatokat, és támogatja az e területre vonatkozó ösztönzők kialakítását.

3.2. MEGERŐSÍTETT, ELÉRHETŐ ÉS CÉLZOTTABB FINANSZÍROZÁS

Az épületfelújítás egyike azoknak az ágazatoknak, amelyek a legnagyobb beruházási hiánnyal szembesülnek az EU-ban. A Bizottság becslése szerint a javasolt 55 %-os éghajlat-politikai cél 2030-ig történő eléréséhez évente mintegy 275 milliárd EUR összegű további beruházásra van szükség[31].

A lakóépületek szegmensében az akadályok között gyakran felmerül az egyszerű, vonzó és könnyen hozzáférhető állami felújítási ösztönzők és az általános finanszírozási termékek hiánya. Még akkor is, ha a finanszírozás elvileg rendelkezésre állna, az információhiány és a rendelkezésre álló finanszírozással kapcsolatos ismeretek alacsony szintje, az állami finanszírozáshoz való hozzáférés nehézkes eljárásai vagy szabályozási korlátai korlátozzák annak felhasználását. A nem lakáscélú épületek szegmensében az egyik legfontosabb akadály a köztulajdonban lévő épületek számára nyújtott finanszírozás hiánya és a kereskedelmi célú épületekre vonatkozó megfelelő pénzügyi ösztönzők hiánya.

Ezen akadályok leküzdése érdekében különböző területeken kell fellépni az uniós és nemzeti közpénzek jobb felhasználásának előmozdítása és a mostaninál több magánforrás mozgósítása érdekében. A különböző finanszírozási források ötvözésének megkönnyítésével, a támogatás intenzitásának a teljesítménnyel való arányossá tételével, a technikai vagy projektfejlesztési támogatás megerősítésével, valamint a piaci alapú mechanizmusokkal való szinergiák előmozdításával az uniós és nemzeti közpénzeket hatékonyabban lehet a különböző célokhoz rendelni és a végfelhasználókhoz irányítani.

---

[28] Amint azt az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv előirányozza, az épületfelújítási útlevelek egyértelmű menetrendet biztosítanak majd az épület teljes élettartama alatt, több szakaszban végzett felújításokhoz, ezzel segítve a tulajdonosokat és a befektetőket abban, hogy megtervezzék, mikor és milyen mértékű beavatkozásokra kerüljön sor.

[29] A Bizottság által a közelmúltban kidolgozott „Level(s)" keretrendszer kiterjed az energia-, anyag- és vízhasználatra, az épületek minőségére és értékére, az egészségre, a kényelemre, az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre és az életciklus-költségekre. https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm

[30] Lásd: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en

[31] Lásd: „Európa helyreállítási szükségleteinek azonosítása", SWD(2020)98 final és „Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása – Beruházás a klímasemleges jövőbe az európai polgárok érdekében", SWD(2020) 176 final.

A felújítási beruházásokat ösztönző uniós finanszírozás

A 2021–2027-es többéves pénzügyi keret és a NextGenerationEU elnevezésű gazdaságélénkítő eszköz példátlan lehetőséget kínál az épületkorszerűsítési program elindítására. Soha korábban nem léteztek ilyen beruházási lehetőségek ebben a kulcsfontosságú ágazatban.

A **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz**, amelyről jelenleg folynak a tárgyalások, és amely részére az Európai Tanács **672,5 milliárd EUR-t** szavazott meg (ennek 37 %-át az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokra fordítanák), támogathatja a felújítási beruházásokat és az energiahatékonysággal kapcsolatos reformokat a tagállamokban. A 2021-es éves fenntartható növekedési stratégiában a Bizottság javasolta, hogy a **„Renovate" és a „Power Up" kiemelt európai kezdeményezéseket** a tagállamok összehangolt beavatkozás útján valósítsák meg, a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveikben[32] szereplő projektek alapján.

E kiemelt kezdeményezések végrehajtásának elősegítése érdekében a tagállamoknak a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekhez nyújtott útmutatások[33] mellett a Bizottság a nemzeti energia- és klímatervek (NEKT-k)[34] és a hosszú távú felújítási stratégiák egyedi értékelése keretében testreszabott iránymutatással szolgál a tagállamok számára. A Bizottság az épületfelújításra és az energia- és erőforrás-hatékonyságra vonatkozó helyreállítási és rezilienciaépítési terv lehetséges elemeit illusztráló példát fog rendelkezésre bocsátani, hogy ezzel gyakorlati iránymutatást nyújtson a tagállamoknak[35]. Végezetül a Bizottság megerősíti a **meglévő összehangolt intézkedéseket**[36], hogy így segítse a tagállamokat a bevált gyakorlatok cseréjében és a végrehajtás nyomon követésében.

A **kohéziós politika** az eddigiekben az épületek energiahatékonyságának javítását célzó közvetlen beruházások uniós közfinanszírozásának egyik fő forrása volt, és e szerepe a 2021–2027 közötti időszakban is megmarad[37]. Kiegészíti az ideiglenes helyreállítási és rezilienciaépítési eszközt, és integrált támogatást nyújt az épületek felújításához, többek között a helyi és regionális szintű, testre szabott felújítási programokhoz. A korábbi programozási időszakok tapasztalataira támaszkodva a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy társfinanszírozott energiahatékonysági programjaik a magas energiahatékonyság elérésére irányuljanak. Ennek nyomon követését egy részletesebb és megbízhatóbb mutatórendszer fogja biztosítani.

---

[32] A más uniós programokból, például az InvestEU-ból, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből, a LIFE-ból és az Európai horizontból, valamint a nemzeti alapokból származó támogatások kombinálhatók a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel.

[33] COM(2020) 575 final: 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégia

[34] Az egyes értékeléseket lásd az SWD(2020)900-SWD(2020)926 dokumentumban.

[35] https://ec.europa.eu/info/departments/recovery-and-resilience-task-force

[36] Az energiahatékonyságról szóló irányelvre és a megújulóenergia-irányelvre vonatkozó összehangolt intézkedések kapcsán folytatott szoros együttműködés keretében és az Energiaunió irányításával foglalkozó technikai munkacsoporttal egyeztetve középpontba helyezi a „Renovate" kiemelt európai kezdeményezést , és az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelvre vonatkozó összehangolt intézkedés (https://epbd-ca.eu) részeként bevonja az érintett nemzeti minisztériumok képviselőit.

[37] 2014–2020-ban a kohéziós alapokból mintegy 17 milliárd EUR-t fordítottak épületfelújításra.

A tagállamoknak az uniós társfinanszírozású programok végrehajtását kiegészítő támogatási rendszerekkel is ki kell egészíteniük, különösen a magánfinanszírozás mozgósítása érdekében[38]. A vidéki térségekben az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) származó finanszírozás felhasználható az energiahatékonyság növelésére és megújuló energia termelésére.

A nemzeti energia- és klímaterveket és a hosszú távú felújítási stratégiákat alapul véve a **programozási dokumentumokban** meg kell határozni a **felújítási prioritásokat.** A Bizottság felkéri azokat a tagállamokat, amelyek még nem nyújtották be hosszú távú felújítási stratégiájukat, hogy tegyék ezt meg, mivel a stratégia benyújtása 2021-től kezdődően a Kohéziós Alaphoz való hozzáférés egyik feltétele lesz.

Az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA) pozitív tapasztalataira építve és más uniós finanszírozási forrásokat kiegészítve az **InvestEU** egységes uniós szintű beruházástámogatási programként fog működni, amely uniós költségvetési garanciával támogatott technikai segítségnyújtást és finanszírozást biztosít a magánberuházások mozgósításához. Az InvestEU „Szociális beruházások és készségfejlesztés” és „Fenntartható infrastruktúra” keretein belül az épületek energetikai felújítására szánt pénzügyi termékek a lakáságazatot célozzák meg, és elsősorban a szociális és megfizethető lakhatásra, a középületekre, az iskolákra, a kórházakra és a kkv-kra összpontosítanak, valamint arra, hogy az energiaszolgáltató társaságok minél nagyobb körben alkalmazzák az energiahatékonysági szerződéseket.

Az energiahatékonysági magánfinanszírozási eszközzel és az „Intelligens finanszírozás – intelligens épületek” kezdeményezéssel kapcsolatban szerzett tapasztalatokra építve a Bizottság azon fog munkálkodni, hogy megkönnyítse **a projektgazdák számára könnyen hozzáférhető, szükségletorientált megoldások térnyerését, és egységes szabályrendszert alkalmazzon**. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a tagállamok a kohéziós politika keretében rendelkezésre álló finanszírozás egy részét átcsoportosíthatják az InvestEU tagállami komponenséhez. Az InvestEU program lehetővé teszi továbbá az InvestEU garanciával fedezett pénzügyi termékek összekapcsolását a bankoknak és közvetítőknek, a helyi hatóságoknak és a végső kedvezményezetteknek nyújtott célzott technikai segítségnyújtással . Az egyszerűsített szabályok emellett lehetővé teszik a hitelek és a vissza nem térítendő támogatások kombinálását, **és a legjobban teljesítő projektek magasabb támogatási rátával való jutalmazását**.

Az újonnan létrehozott európai épületfelújítási kezdeményezés keretében az Európai Beruházási Bank (EBB) fokozni fogja az épületfelújítási projektek portfóliókba való összevonásának támogatását, valamint a testre szabott pénzügyi támogatások – így például hagyományos hosszú távú hitelek, garanciák, sajáttőke- vagy követelésfinanszírozás – nyújtását. Az épületek energiahatékonyságát célzó hitelezés volumenének és hatásának növelése érdekében az EBB számára meg kell könnyíteni, hogy a technikai segítségnyújtást, a

[38] Horvátország ERFA-forrásokból 250 000 m^2-nyi épület és 69 középület – például kórházak és óvodák – felújítását finanszírozta, ami várhatóan évi 70 GWh megtakarítást jelent.

projektfejlesztési támogatást, a kölcsönöket és a vissza nem térítendő támogatásokat egyetlen „csomagban” kínálja.

A Bizottság együtt fog működni a tagállamokkal, az EBB-vel és a piaci szereplőkkel annak érdekében, hogy megkönnyítse az uniós programok és eszközök, a nemzeti alapok és a felújítási projektekre szánt magánforrások **kombinálására vonatkozó szabályok** végrehajtását.

Az általános csoportmentességi rendelet és a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás folyamatban lévő felülvizsgálatának részeként a Bizottság **egyszerűbb, egyértelműbb és könnyebben alkalmazható állami támogatási szabályokat fog megállapítani az épületek felújítására**, különösen a lakossági és a szociális ágazatban, valamint tisztázni fogja az állami támogatások alkalmazási körét **a saját energiaellátásra használt megújulóenergia-létesítmények** tekintetében. Első lépésként a Bizottság felülvizsgálja az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat, hogy megkönnyítse az InvestEU-garanciák tagállamok általi társfinanszírozását[39].

Végezetül, az egyes nemzeti kontextusokban szerzett tapasztalatokra támaszkodva a Bizottság készen áll arra, hogy **tanácsot adjon azon tagállamoknak, amelyek az EU kibocsátáskereskedelmi rendszeréből (ETS) származó bevételeket és az ETS Modernizációs alap keretében rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségeket** az épületfelújítási programok finanszírozási forrásaként kívánják felhasználni, különösen az alacsonyabb jövedelmű háztartások esetében.

A MAGÁNBEFEKTETÉSEK BEVONZÁSA ÉS A ZÖLD HITELFINANSZÍROZÁS ÖSZTÖNZÉSE

Tekintettel az energiahatékonysági beruházások alacsony kockázati profiljára[40] és az épületkorszerűsítési program által várhatóan generált keresletre, a magánfinanszírozás és az innovatív felújítási szolgáltatások együttese egyre vonzóbb üzleti lehetőséget jelent. Az olyan szereplők, mint az energetikai szolgáltató vállalkozások, a közművek vagy a bankok már most is igénybe vesznek és nyújtanak technikai tanácsadást. Az ötletek és a finanszírozás tekintetében a felújítási folyamat valamennyi szakaszában biztosíthatják az olyannyira szükséges támogatást az ingatlantulajdonosok számára. Elősegíthetik a kis projektek összevonását, kedvező feltételeket kínálhatnak a hosszú megtérülési idejű, összetett projektek számára, és összehozhatják az épületfelújítási döntések meghozatalában részt vevő különböző szereplőket.

Emellett a tagállamok csökkenthetik a kockázatérzékelést és fokozhatják a piaci ösztönzőket, így például az energiamegtakarítási tarifákat, a teljesítményalapú állami támogatási rendszereket és az energiatakarékossági pályázatokat, hogy ezzel vonzóvá tegyék a magán

[39] Az általános csoportmentességi rendelet (állami támogatás) célzott felülvizsgálata: a nemzeti alapok egyes uniós programokkal való kombinálhatóságának kiterjesztése (2. konzultáció) https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_gber/consultation_document_en.pdf.

[40] Úgy tűnik, hogy a nagyobb energiahatékonyság összefügg az alacsonyabb jelzálog-nemteljesítési aránnyal és a növekvő eszközértékkel. Forrás: Zárójelentés az energiahatékonyság és a kockázat közötti korreláció elemzéséről. EeDaPP. https://eedapp.energyefficientmortgages.eu/wp-content/uploads/2020/08/EeDaPP_D57_27Aug20-1.pdf

közvetítők és a beszerzési közösségek szolgáltatói számára az épületfelújítást. Az épületfelújítások finanszírozását elősegítő gazdasági ösztönzők megteremtése érdekében a tagállamoknak az olyan innovatív finanszírozási megoldásokat is meg kell vizsgálniuk, amelyek számlán vagy adón keresztüli visszafizetést biztosító rendszereken, vagy ingatlanhoz kötött finanszírozáson, valamint adózási eszközökön[41] keresztül valósulnak meg. Az energiahatékonysági irányelv 7. cikke szerinti meglévő **energiahatékonysági kötelezettségi rendszerek** valamennyi épülettípus[42] esetében hatékonyan alkalmazhatók új közvetítők – például közművek – bevonására, műszaki szakértelem biztosítására és összesített szolgáltatások nyújtására a tranzakciós és adminisztratív költségek csökkentése érdekében.

Az energiaszolgáltató vállalkozásoknak **a köz- és magánszféra közötti partnerségeken** keresztüli bevonása lehetőséget kínál a beruházások vonzására, a kisléptékű és szétszórt beruházások összevonására, az induló költségek csökkentésére és az energiamegtakarítás jutalmazására. Ha az energiahatékonysági szerződéseket a biztosítók összekapcsolják a **rezilienciaszerződésekkel**, az segíthet a piacnak a befektetési kockázatok kezelésében, mivel a biztosítók kellő szakértelemmel rendelkeznek a környezetvédelmi, éghajlati és egyéb kockázatok értékelése és az azokkal szembeni védelem biztosítása terén.

A tranzakciós költségek csökkentése érdekében a Bizottság ösztönözni fogja **a szerződések és a pénzügyi eszközök** nemzeti és európai szintű **szabványosítását**, és a már meglévő fórumokon keresztül elősegíti a bevált gyakorlatok és innovatív megközelítések lemásolását, illetve terjesztését. A Bizottság az Energiahatékonyság-finanszírozási Szakértői Csoport (EEFIG) és a fenntartható energiába történő beruházásokkal (SEI) foglalkozó fórumok révén tevőlegesen támogatni fogja a magánberuházások aktivizálásának ezen módjait.

Az épületkorszerűsítési program **a zöld hitel- és jelzáloghitel-finanszírozás** fejlesztésének ösztönzésére is lehetőséget kínálhat. A hatékonyságnövekedést is feltüntető energiahatékonysági tanúsítványok továbbfejlesztett rendszere lehetővé teszi a bankok és más pénzügyi intézmények számára, hogy hitel- és jelzáloghitel-finanszírozás révén „zöldebbé" tegyék portfólióikat, és a fedezett kötvények kibocsátásának biztosítékaként több épületet összevonjanak. Számos piacvezérelt kezdeményezés keretében már jelenleg is tesztelés alatt állnak az energiahatékonysági hitelek és a jelzáloghitel-finanszírozás innovatív rendszerei[43].

[41] Például a közvetlen adózással (pl. jövedelemadó és társasági adó) és a környezetvédelmi adózással (szénadó) összefüggésben nyújtott adókedvezmények és adójóváírások, a jobb épületeket előnyben részesítő ingatlanadózás, az adóbevételek felújításra való elkülönítése, a felújítási beruházásokat előnyben részesítő adókedvezmények, az építési szolgáltatásokra és a fenntartható anyagokra vonatkozó héakulcsok a héairányelvvel összhangban (III. melléklet), valamint a regionális és helyi adók és díjak. Lásd még Bertoldi, P, Economidou, M, Palermo, V, Boza-Kiss, B, Todeschi, V.: How to finance energy renovation of residential buildings: Review of current and emerging financing instruments in the EU. (A lakóépületek energetikai felújításának finanszírozása: A jelenlegi és a kialakulóban lévő uniós finanszírozási eszközök felülvizsgálata). WIREs Energy Environ. 2020;e384. https://doi.org/10.1002/wene.384

[42] Az e kötelezettségek révén elért energiamegtakarítás hozzájárul az energiahatékonysági irányelv 7. cikke szerinti energiamegtakarítási kötelezettség teljesítéséhez.

[43] A Horizont 2020 keretében nyújtott támogatások felhasználásával az Európai Jelzálogszövetség és az Európai Fedezettkötvény-tanács (European Mortgage Federation – European Covered Bond Council (EMF-ECBC)) energiahatékonysági jelzáloghitel-kezdeményezést dolgozott ki, amely a lakó- és kereskedelmi épületek energiatakarékos felújítására irányuló magánfinanszírozást ösztönző támogató intézkedéseket tartalmaz.

A következő lépésben a teljes életciklusra kiterjedő szén-dioxid-kibocsátást be lehet vonni ebbe az értékelésbe, és össze lehet kapcsolni a körforgásos megoldások finanszírozásával.

A fenntartható finanszírozásra vonatkozó, megújított uniós stratégia keretében a Bizottság további szabványok és címkék bevezetését mérlegeli a fenntartható pénzügyi termékekre, például a zöld jelzáloghitelekre, a zöld hitelekre és a zöld kötvényekre vonatkozóan. Ez elősegíti, hogy az energia- és erőforrás-hatékonysági hiteltermékek szélesebb körben álljanak rendelkezésre, és azok a fogyasztók számára láthatóbbak legyenek. A **jelzáloghitel-irányelv**[44] **és a fogyasztóihitel-irányelv**[45] felülvizsgálata lehetőséget kínál arra, hogy azokban a fenntartható pénzügyi termékek vonatkozásában esetlegesen alacsonyabb hitelkockázat szerepeljen[46]. Ezen túlmenően az Európai Bankhatóság vizsgálja, hogy indokolt lenne-e a fenntarthatósági célkitűzésekhez – például az épületfelújításokhoz – kapcsolódó pénzügyi termékek banki szabályozásában külön prudenciális kezelés alkalmazása. A Bizottság a bankokra (a tőkekövetelményekről szóló rendelet és irányelv) és a biztosítókra (a Szolvencia II. irányelv) vonatkozó szabályok felülvizsgálata során mérlegeli **a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok** prudenciális szabályozásba való **beépítését** is. Az EBB továbbá mérlegelni fogja, hogyan lehetne támogatni a magánfinanszírozás épületrehabilitációs célra való mozgósításának új módjait, ideértve új piacok megteremtését az energiahatékonysági célú jelzálog fedezetű hitelezésnek vagy értékpapírosításnak.

Végezetül a Bizottság az építőipari ágazatra vonatkozó technikai vizsgálati kritériumokat tartalmazó **uniós taxonómiát**[47] fejleszt ki annak érdekében, hogy az energiahatékonysági tanúsítványokra és a közel nulla energiaigényű épületekre vonatkozó szabványokra támaszkodva a magántőkét az energetikai felújításba történő fenntartható beruházások felé irányítsa. Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálatának részeként a Bizottság fontolóra veszi egy **„mélyfelújítási" szabvány** bevezetését is, amely lehetővé tenné, hogy a jelentős magánfinanszírozás áramoljon az átlátható, mérhető és valóban „zöld" beruházásokhoz.

Mindezek a kezdeményezések segíthetik a fogyasztókat abban, hogy olcsóbban jussanak finanszírozáshoz, és hozzájárulhatnak az állami forrásokat, az adókedvezményeket és az állami pénzügyi támogatás egyéb formáit kiegészítő dinamikus magánfinanszírozás fejlesztéséhez.

3.3. KAPACITÁSBŐVÍTÉS ÉS A TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS MÉRTÉKÉNEK NÖVELÉSE

A rendelkezésre álló legjobb finanszírozási forrásokhoz igazított, jó felújítási projektek előkészítése nehéz és gyakran nagyon bonyolult feladatot jelent egyetlen ember vagy a kis

[44] 2014/17/EU irányelv.
[45] 2008/48/EK irányelv.
[46] Lásd: EaDaPP, Final results of the correlation analysis between energy efficiency and risk (Az energiahatékonyság és a kockázat közötti korrelációs elemzés végleges eredményei), 2020.
[47] Két felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén, amelyek közül az egyik az éghajlatváltozás mérsékléséről és az ahhoz való alkalmazkodásról szól, a másik pedig a körforgásos gazdaságra való áttérésről, illetve a víz és a tengeri erőforrások fenntartható használatáról és védelméről, a szennyezésről és a szennyezés megelőzéséről, valamint a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák helyreállításáról és védelméről. Az (EU) 2020/852 rendelet (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

helyi hatóságok számára. Így a **technikai segítségnyújtás** kulcsfontosságú lesz a felújítások számának és minőségének várható növekedésekor. E segítségnyújtás egy részét a tagállamok biztosítják, de az EU is vállalhat nagyobb szerepet.

Az ELENA eszköznek, az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszközének (PF4EE), a kohéziós politikának, a JASPERS programnak és a Horizont 2020 program projektfejlesztés-támogatási eszközének a végrehajtása során levont tanulságok fényében a Bizottság egyszerűsíteni és erősíteni fogja a technikai segítségnyújtást azzal a kiemelt céllal, hogy a kedvezményezettek szélesebb körét érje el, többek között kisebb kedvezményezetteket is. Arra vonatkozó javaslat is mérlegelés alatt áll, hogy az ELENA eszköz finanszírozásának megerősítése az InvestEU tanácsadó központ és esetleg más európai programok forrásából történjen.

A Bizottság az EBB-vel együtt segíteni fogja a tagállamokat az **ELENA-modell[48] mintájára készült** nemzeti vagy helyi programok megtervezésében, valamint a gyors végrehajtásnak és a nagy energiahatékonyságnak a három finanszírozási csatornán – nevezetesen a kohéziós politikai alapokon (önálló támogatásként vagy egy finanszírozási eszközzel kapcsolatos művelet részeként), az InvestEU tagállami komponensén vagy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön – keresztül történő jutalmazásában.

Ezen túlmenően a Bizottság és az EBB támogatni fogja az olyan, nemzeti, regionális vagy helyi szinten gyorsan kialakítható, szabványosított **egyablakos ügyintézési pontok** létrehozását, amelyek a projektek előkészítésének és végrehajtásának teljes folyamata során hasznos, testre szabott tanácsokat és finanszírozási megoldásokat nyújtanak a lakástulajdonosok és a kkv-k számára. A helyi szereplők erre a platformra építve kompetenciaközpontokat hozhatnak létre, ahol különböző típusú tanácsadást nyújthatnak a fenntartható felújítással kapcsolatosan.

A kapacitástámogatás további forrásait a helyreállítási terv keretében javasolt új eszköz – nevezetesen a **technikai támogatási eszköz** –, az **EU Városfejlesztési Eszköze**, a LIFE keretében a **projektfejlesztési támogatási eszköz**, valamint a 2020 utáni kohéziós politikai alapok keretében megvalósuló adminisztratív kapacitásépítés és technikai segítségnyújtás fogja biztosítani. A kohéziós politikára vonatkozó jogalkotási javaslat emellett magában foglalja egy európai városfejlesztési kezdeményezés létrehozását is azzal a céllal, hogy megerősítse a fenntartható városfejlesztés integrált és részvételen alapuló megközelítését. A városfejlesztés részeként az épületfelújítási beruházások iránt érdeklődő nemzeti, regionális és helyi hatóságok számára az európai **Intelligens Városok Platformja** (Smart Cities Marketplace) iránymutatásokkal szolgáló, sikeres mintát kínál[49] az ilyen jellegű beruházásokhoz.

[48]A kohéziós politikai alapok, az InvestEU tagállami komponense vagy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználásával.

[49]Az Intelligens Városok Platformja 17 nagyszabású, határokon átnyúló városfejlesztési demonstrációs projekt – avagy a kiemelt „világítótorony-projektek” – tapasztalataira és eredményeire épül. Ezek a kiemelt projektek 120 városra terjednek ki, és a Horizont 2020 program keretében nyújtott több mint 400 millió EUR összegű finanszírozáson alapulnak, melynek

3.4. ZÖLD MUNKAHELYEK TEREMTÉSE, A MUNKAVÁLLALÓK TOVÁBBKÉPZÉSE ÉS ÚJ TEHETSÉGEK VONZÁSA

A körforgásos és alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások tervezése, telepítése és üzemeltetése gyakran magas szintű műszaki ismereteket igényel. A történelmi épületek biztonságos kezeléséhez és kulturális örökségi értékük megőrzéséhez speciális szakértelemre is szükség van. A klímasemleges épületállományra való átállás csak akkor lehetséges, ha a meglévő munkakörök is átalakulnak úgy, hogy zöld és körforgásos készségeket is magukba foglaljanak, és ha új munkakörök jelennek meg, például épületek mélyfelújításával foglalkozó szakemberek, fejlett technológiai megoldásokat telepítő szakemberek vagy épületinformáció-modellezéssel foglalkozó vezetők számára. Csak a jól tájékozott szakemberek képesek ellátni azt a potenciálisan kulcsfontosságú feladatot, hogy a végfelhasználókkal megismertessék az erőforrás- és energiahatékonyság terén rendelkezésre álló legfrissebb technikai lehetőségeket. Végezetül a szakembereknek képzést kell biztosítani ahhoz, hogy a felújítások során nagyobb figyelmet fordítsanak az akadálymentesítési szempontokra.

Már a Covid19-válság előtt hiány mutatkozott az olyan szakképzett munkásokból, akik képesek elvégezni az épületek fenntartható felújítását és korszerűsítését. Ez az ágazat mindig is nagy lehetőségeket kínált a munkahelyek megtartására és a munkahelyteremtésre. Az egymillió befektetett eurónként létrehozott munkahelyek számát tekintve az épületek energiahatékonyságába való beruházások jelentik a legjobb lehetőséget a munkahelyteremtése[50]. Ha a tagállamok rövid időn belül végrehajtanák a szigetelés, valamint az épületgépészeti rendszerek és berendezések javítására irányuló intézkedéseket, azonnal új foglalkoztatási lehetőségek kínálkoznának. A szakpolitikának jeleznie kell a piac felé, hogy innovatív és fenntartható megoldásokra van szükség. A biogazdaság például új, alacsony szén-dioxid-kibocsátású anyagokat biztosíthat a mélyfelújításokhoz, és így a szakemberek számára munkalehetőségeket teremthet.

Azzal, ha a **nők** jelenléte és szerepe növekszik az építőiparban, az ő szaktudásuk is az ágazatot gazdagítja, és több lesz a képzett szakember. Kulcsfontosságú, hogy az ipar bevonása, a befogadó és akadálymentes munkakörnyezet megteremtése és az előítéletek leküzdése révén átalakítsuk a szakképzési és oktatási stratégiákat. A kkv-k számára jobb hozzáférést kell biztosítani a képzési és tanulószerződéses gyakorlati képzési programokkal kapcsolatos információkhoz. A szociális partnerek, köztük az építőipari ágazat munkavállalóinak és munkáltatóinak nemzeti és európai szintű képviselői megbízható szakértelemmel rendelkeznek a munkavállalók továbbképzése, az új tehetségek vonzása és a befogadó munkakörnyezet előmozdítása terén, ezért érdemes őket bevonni az e célok elérésére irányuló intézkedések kidolgozásába és végrehajtásába.

köszönhetően végül jóval nagyobb összegű beruházásokat sikerült mozgósítani. További információk: https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects.

[50] 12–18 helyi munkahely/millió euró beruházás, a Nemzetközi Energia Ügynökség fenntartható helyreállásról készített jelentése, 2020. június.

Az építőiparban – mely egy olyan ágazat, ahol viszonylag magas a balesetek és a megbetegedés kockázata – fontos figyelembe venni a munkavállalók **munkahelyi biztonságával és egészségvédelmével kapcsolatos szempontokat**, be kell tartani a munkavállalók védelmére vonatkozó jogi követelményeket, valamint különös figyelmet kell fordítani a régi épületeket felújításán dolgozó munkavállalók azbesztnek való kitettséggel szembeni – többek között megfelelő képzés révén biztosított – védelmére[51].

A problémák kezelése érdekében a Bizottság – a 2020. évi készségfejlesztési programra és a készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködési tervre[52] építve – elindítja a **készségfejlesztési paktumot**, amely olyan magán- és a közszférabeli érdekelt feleket fog tömöríteni, akik az európai munkaerő tovább- és átképzését tűzték ki célul. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy használják fel az Európai Uniós Helyreállítási Eszközön keresztül rendelkezésre álló alapokat, az **Európai Szociális Alap Pluszt** és a **Méltányos Átállást Támogató Alapot**. A tanulószerződéses gyakorlati képzések és a munkaalapú tanulás egyéb formái megkönnyítik a fiatalok munkaerőpiacra való bejutását. A Bizottság az ifjúsági foglalkoztatást támogató, 2020. július 1-jei intézkedéscsomagja keretében bejelentette a **Tanulószerződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetségének** megújítását. A LIFE program keretében továbbra is folytatódó „**Build Up Skills**” elnevezésű kezdeményezés támogatása révén a tagállamok naprakésszé tehetik hiányelemzéseiket és nemzeti képzési ütemterveiket, a Bizottság pedig 2021-ben **képzési anyagokat fog összeállítani a „Level(s)” elnevezésű keretrendszer[53] használatáról**.

3.5. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET FENNTARTHATÓSÁGÁNAK MEGTEREMTÉSE

Ahhoz, hogy a felújítási program az európai igényeknek megfelelő, jelentős és kiterjedt kezdeményezés legyen, végső soron erős és versenyképes építőipari ágazatra van szükség, amely a minőség javítása és a költségek csökkentése érdekében támogatja az innovációt és a fenntarthatóságot.

Az európai vállalatok vezető szerepet játszanak az energiatakarékos és megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó építőipari áruk és szolgáltatások fejlesztésében, előállításában, forgalmazásában és alkalmazásában. E vezető szerep megszilárdításához elengedhetetlenek a következők: a munkálatok költségeit és időtartamát csökkentő ipari technológiai megoldások széles körű alkalmazása, a gyorsabb digitalizáció, valamint a körforgásosság elveinek, azaz a biztonságos, fenntartható és újrafeldogozott tartalmú nyersanyagok beszerzésének, az újrafelhasználásnak és az újrafeldolgozásnak a teljes körű integrálása az értéklánc egészébe. Az **iparosítás** olyan „**angyali kört**” indíthat el, ahol két folyamat, a mélyfelújítás iránti igény

[51] A munkájuk során azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló 2009/148/EK irányelvet átültető nemzeti intézkedésekkel összhangban.

[52] A készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terve egy olyan ágazati stratégia kidolgozására irányul, amely magában foglalja a készségekkel kapcsolatos információgyűjtést és a munkaerőpiac szempontjából releváns készségek fejlesztését, beleértve a vonatkozó európai szakképzési alaptantervek kidolgozását és a képzések bevezetését.

[53] A „Level(s)” elnevezésű egységes európai keretrendszer az épületek fenntarthatóságának értékelésére és az arról való jelentéstételre szolgál. Lásd: https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm

növekedése, illetve az intelligensebb és fenntarthatóbb termékek költségeinek csökkenése kölcsönösen erősítik egymást.

A Bizottság átfogó életciklus-értékelési megközelítést követ, melynek alapján támogatja a környezeti szempontból fenntartható építési megoldások és anyagok – többek között a fa, a bioalapú anyagok, a természetalapú megoldások és az újrafeldolgozott anyagok – alkalmazását. Az építési termékekről szóló rendelet felülvizsgálata keretében napirendre fogja tűzni az építési termékek fenntarthatósági teljesítményének kérdését, és 2023-ra ki fogja dolgozni az épületek **teljes életciklusra számított szén-dioxid-kibocsátásának csökkentésére** irányuló, 2050-ig szóló ütemtervet. A Bizottság emellett fel fogja gyorsítani az épületeknek az **éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciájára** vonatkozó szabványokkal kapcsolatos munkát, melyet a szabványügyi szervezetekkel közösen végez.

2024 végéig a Bizottság felül fogja vizsgálni az építési és bontási hulladékra vonatkozó uniós jogszabályokban meghatározott **anyaghasznosítási célértékeket**. A Bizottság intézkedéseket fog hozni az **újrafelhasználási és újrafeldolgozási platformok számának növelése**, valamint a **másodlagos nyersanyagok jól működő belső piacának** támogatása érdekében. A **Level(s) keretrendszer**, a **körforgásos gazdaságnak** az épületek tervezésére vonatkozó elvei, valamint **az építési és bontási hulladék kezelésére vonatkozó uniós protokoll** iránymutatást adnak a felhasználók részére az említett elveknek a felújítási projektjeikben való alkalmazásához.

Az építőiparban továbbra is alacsony a digitális és innovatív technológiákba való beruházás elterjedtsége[54]. A Bizottság ezért az **Európai horizont program, valamint digitális innovációs központok, illetve tesztelési és kísérleti létesítmények létrehozásával** támogatni fogja az építőipar digitalizálását. A **digitális eszközök**[55] segítenek a munkák előrehaladásának, az anyagok felhasználásának és a termelékenység növekedésének dokumentálásában. Például egy épületnek a 3D-s leképezési adatok felhasználásával készített digitális ikermodellje információkat nyújt az épület valós idejű teljesítményéről, és segít megelőzni a súlyos baleseteket azáltal, hogy lehetővé teszi az épületrendszerek esetleges meghibásodásának előrejelzését. Az adminisztratív eljárások és a fizikai munkálatok felgyorsítása révén az értéklánc minden pontján lehetőség nyílik a költségek csökkentésére. Az intelligens épületek és a digitálisan támogatott építkezések nagy adathalmazokat hoznak létre az épületek építésének, használatának és felújításának teljes életciklusa során, melyek felhasználásával az épületek hatékonyabban üzemeltethetők. A Bizottság mérlegelni fogja egy, az adatterekre vonatkozó irányítási keret létrehozását, valamint – többek között az energiaipar, a gyártás és az építőipar területén – további olyan intézkedések meghozatalát, amelyek célja felosztott adatterek fejlesztése.

[54]Jelenleg az építőipari vállalkozások 70 %-a bevételeinek kevesebb mint 1 %-át fordítja digitális és innovatív projektekre, és az épületinformáció-modellezés (BIM) elterjedtsége továbbra is rendkívül alacsony. Az olyan technológiák, mint a dolgok internete (IoT), a mesterséges intelligencia, a robotok és a digitális ikermodellek csökkentik a fizikai munkákhoz szükséges időt.

[55] Beleértve az épületinformáció-modellezést, a földrajzi információs rendszert (GIS) és a kiterjesztett valóságot

Az épületinformáció-modellezés javítja az átláthatóságot, valamint csökkenti a költségeket és az erőforrás-felhasználást. A Bizottság **ajánlást** fog megfogalmazni az épületinformáció-modellezésnek az építőipari **közbeszerzések keretében való előmozdítására**, és módszertani támogatást fog biztosítani az állami szektorbeli ügyfelek számára az épületinformáció-modellezésnek a közbeszerzési eljárásokban való felhasználására vonatkozó költség-haszon elemzés elvégzéséhez. A digitális ipari platformok lehetővé fogják tenni az érdekelt felek számára ezen adatok gyűjtését és könnyebb felhasználását. A Bizottság emellett **egységes uniós keretet** fog kidolgozni az épített környezetben végzett építkezések **digitális engedélyezéséhez**, és megbízható rendszert fog létrehozni az épületek olyan **energiahatékonyság-mérőinek tanúsítására**, amelyek képesek **mérni az energiahatékonyság tényleges javulását**.

A kutatásnak az építőiparbeli innovációt is ösztönöznie kell. A „**Horizont 2020**" keretprogram részét képező **európai zöld megállapodáshoz** kapcsolódó pályázati felhívás magában foglal egy az energia- és erőforrás-hatékony épületeknek szentelt területet. Az **Európai horizont** program – az egyes európai földrajzi régiókra jellemző sajátos feltételek figyelembevételével – támogatni fogja az energetikai technológiákkal, valamint az építőanyagok és építőipari rendszerek fenntarthatóságával és körforgásos jellegével kapcsolatos kutatást és innovációt. Az Európai horizont program végrehajtásának előkészítéseként a Bizottság jelenleg mérlegeli egy, az emberközpontú, fenntartható épített környezettel foglalkozó, köz- és magánszféra közötti partnerség (Built4People), valamint egy, az éghajlat-semleges és intelligens városokra vonatkozó küldetés létrehozását. A partnerség célja az épületek és az építőipar innovációjának előmozdítása lenne, a küldetés pedig 100 európai város útját mutatná be, ahogy 2030-ig közösen és a polgárok javát szem előtt tartva szisztematikusan klímasemlegessé válnak[56].

Ezenkívül elfogadása esetén **a tiszta energiákra való átállással foglalkozó, társfinanszírozással létrehozott partnerség**[57] hozzájárulna az épületek fűtési és hűtési rendszereire irányuló klímasemleges megoldások kifejlesztéséhez. Az épületfelújítási kutatás és innováció szempontjából fontos, további programok közé tartoznak (többek között a „**kiválósági pecsét**" minőségi védjegyre való tekintettel) a regionális programok, valamint az új környezetvédelmi és éghajlat-politikai (LIFE) program. A LIFE programon belül a **tiszta energiára való átállásra vonatkozó alprogram** különösen azáltal fogja támogatni az épületkorszerűsítési programot, hogy kezeli az épületek felújításának magatartási és nem technológiai jellegű akadályait[58].

[56] Az Európai horizont program éghajlat-semleges és intelligens városokra vonatkozó küldetésének célja, hogy támogasson, népszerűsítsen és bemutasson 100 európai várost a klímasemlegességre való, 2030-ig tartó szisztematikus átállásuk során, és hogy e városok olyan kísérleti és innovációs központként szolgáljanak valamennyi város számára, amelyek élen járnak az európai zöld megállapodás végrehajtásában és Európa arra irányuló erőfeszítésében, hogy 2050-re klímasemlegessé váljon.

[57] A tiszta energiákra való átállással foglalkozó, társfinanszírozással létrehozott partnerség a stratégiai energiatechnológiai terv valamennyi olyan területével foglalkozik, amely a nemzeti energia- és klímatervekhez kapcsolódik.

[58] Például a zöld jelzáloghitelek meghatározása, az ingatlanhoz kötött finanszírozás vagy az új egyablakos modellek révén.

3.6. AZ ÉPÜLETKORSZERŰSÍTÉSI PROGRAM FELÉPÍTÉSE EGY INTEGRÁLT, RÉSZVÉTELEN ALAPULÓ ÉS AZ ADOTT LAKÓKÖRZET SAJÁTOSSÁGAIT FIGYELEMBE VEVŐ MEGKÖZELÍTÉS KÖRÉ

Ahhoz, hogy az épületkorszerűsítési programban rejlő lehetőségek járulékos előnyei is teljes mértékben kiaknázhatók legyenek, olyan integrált megközelítésre van szükség, amely a kísérleti program során már sikeresnek bizonyult. Az „intelligens" otthonok növelhetik lakóik kényelmét, és fokozhatják a megújuló és többletenergia felhasználását az épületekben. Egyes kísérleti projektek keretében a lakóépületek tetejére fotovoltaikus napelemek lettek felszerelve, az épületek pedig hőtárolókkal és hőszivattyúkkal lettek ellátva. Minden épületet összekapcsoltak egy helyi hálózattal, amely az elektromos autók töltőállomásait táplálta. Intelligens fogyasztásmérők[59] alkalmazása révén lehetőség nyílt a villamosenergia-kínálat és -kereslet lehető leghatékonyabb összehangolására. Ennek eredményeként az épületek fogyasztókból energiatermelőkké váltak, ami nagy energiahatékonysággal, a háztartások energiaköltségeinek csökkenésével, az elektromobilitás integrálásával és a hálózatok stabilitása szempontjából rendszerszintű előnyökkel járt.

Ez csupán egyetlen példája annak, hogy mit lehet elérni olyan, integrált digitális felújítás révén, amely egyszerre biztosít lehetőséget energiatárolásra és teszi lehetővé a keresleti oldali rugalmasságot, a megújuló energiaforrásokból történő helyszíni energiatermelést, valamint IoT kialakítását a rendszerkomponensekből, a háztartási készülékekből és az elektromobilitást elősegítő töltőállomásokból. Ez elősegíti, hogy a polgárok az energiarendszerben aktívan, termelő-fogyasztóként vegyenek részt.

Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv[60] már rendelkezik az intelligens infrastruktúra előmozdítását és az elektromobilitást elősegítő töltőállomások kiépítését célzó intézkedésekről. A korábban megfogalmazott célkitűzésével összhangban, miszerint 2025-ig több mint 1 millió nyilvános töltőállomás kiépítését kell megvalósítani, a Bizottság biztosítani fogja az említett intézkedések teljes körű végrehajtását és alkalmazását, és mérlegelni fogja, hogy szükség van-e azok megerősítésére. Ezen túlmenően a Bizottság e közleménnyel együtt előterjeszti az épületek okosfunkció-fogadási alkalmasságának mérésére, valamint az épülettulajdonosok és lakók tájékoztatására szolgáló **uniós okosépület-mutatókról** szóló végrehajtási és felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat.

A **legújabb fenntartható termékek és a megújuló energiaforrást – például a fotovoltaikus energiaforrást – integráló termékek** esetében a Bizottság feltérképezi az egységes piacon való forgalmazásuk során tapasztalt kihívásokat, és megvizsgálja, hogy miként lehetne – például kölcsönös elismerés révén – felszámolni az azonosított akadályokat. Egy jól működő egységes piac megszünteti a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás előtt álló szabályozási és adminisztratív akadályokat, és megkönnyíti az épületfelújítással és

[59] Az intelligens fogyasztásmérőkben nagy lehetőség rejlik arra, hogy felhívják a fogyasztók figyelmét az energiafogyasztási mintákra. Az intelligens gázfogyasztásmérők használatát az energiahatékonysági irányelv írja elő, az intelligens fogyasztásmérőkre vonatkozó kötelezettségek kiegészítéseként.

[60] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/844 irányelve (2018. május 30.) az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv és az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról

energiahatékonysággal foglalkozó szakemberekre vonatkozó nemzeti tanúsítási és biztosítási rendszerek kölcsönös elismerését.

A felújítással kapcsolatos szinergiák hatása egyértelműen megmutatkozik, ha azok beépülnek a nagyobb léptékű, **körzeti és közösségi megközelítésekbe**. A projektek ilyen szintű összevonása nulla energiamérlegű vagy akár **pozitív energiamérlegű körzeteket**[61] eredményezhet (pl. fejlett távfűtési és -hűtési rendszerek használatával, amelyekben nagy lehetőségek rejlenek a megújuló hő és a maradékhő hasznosítására). Ezek olcsóbb megoldást kínálnak a fűtés és hűtés szén-dioxid-mentesítésére, továbbá a tüzelőanyag-váltás, a nagyobb rugalmasság és hőtárolási képesség, valamint a természet számára megfelelő hely biztosítása révén jelentős mértékben javítják a rendszer hatékonyságát. Az észszerűbb és esztétikusabb területhasználat mellett a körzetalapú megközelítés lehetővé teheti a **nehéz megközelíthetőségű és a mobilitási szolgáltatásokhoz rossz hozzáférést biztosító** régi lakások fejlesztését is.

Az **energiaközösségek** energiát termelnek, fogyasztanak, tárolnak és értékesítenek, és olyan eszközöket kínálnak, amelyekkel a legkiszolgáltatottabb polgárok kiemelhetők az energiaszegénységből. Az energiarendszer ezen aktív szereplőben rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében a Bizottság alaposan meg fogja vizsgálni **a villamosenergia-piacról szóló irányelv[62] és a megújulóenergia-irányelv végrehajtásának állapotát**, és összehangolt intézkedéseket fog alkalmazni az említett közösségek fokozatos létrehozásának és tagállamokban való elterjesztésének támogatására. A Bizottság tovább vizsgálja az energiaközösségek népszerűsítésének és a bevált gyakorlatok terjesztésének lehetőségeit[63].

A lakosoknak teljes körű és hasznos tanácsadást biztosító együttműködési struktúrákon és egyablakos ügyintézési pontokon keresztüli széles körű és inkluzív bevonására alapozva a szóban forgó körzeti megközelítések egész lakókörzeteket alakíthatnak át, és új üzleti lehetőségeket teremthetnek. A nemzeti helyreállítási tervekbe be lehet építeni olyan **példaértékű körzetfelújítási projekteket**[64] is, amelyek előkészítenék a szén-dioxid-mentesített körzetek új korszakát.

---

[61] Olyan, több épületből álló körzet, ahol az egyes épületek optimalizálják a többi épület és a tágabb energiarendszer energiafogyasztását. Ezeket a körzeteket pozitív éves energiamérleg jellemzi, és integrálódnak a helyi megújulóenergia-hálózatba, a helyi energiatárolási megoldásokba (ideértve a villamos- és hőenergiát), az intelligens energiahálózatokba, a felhasználóoldali válaszadási mechanizmusba, a legmodernebb energiagazdálkodási megoldásokba (a villamos energia, a fűtés és a hűtés terén), szerepet játszanak a felhasználókkal folytatott interakciókban és a felhasználók bevonásában, valamint összehangoltan működnek az információs és kommunikációs technológiákkal. A pozitív energiamérlegű körzetek kialakítására irányuló projekteket a „Horizont 2020” keretprogram kiemelt projektjei (https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects), valamint olyan projektek keretében dolgozzák ki, amelyekben a „Városi Európa” közös programozási kezdeményezésen (https://jpi-urbaneurope.eu/ped), valamint az – ilyen projektek támogatása céljából külön csoporttal rendelkező – európai stratégiai energiatechnológiai terven keresztül a tagállamok együttműködnek.

[62] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019.június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról

[63] Ez magában foglalhatja az uniós finanszírozású projektekből levont tanulságokat, lásd például: https://www.rescoop.eu/the-rescoop-model

[64] Ilyenek például azok a projektek, amelyek részét képezik az Európai horizont program keretében előterjesztett, „100 klímasemleges város 2030-ig – a polgárok által, a polgárokért” elnevezésű küldetésnek.

A tagállamoknak, valamint a regionális és helyi önkormányzatoknak még jobban meg kell ragadniuk a lehetőséget arra, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) **területi eszközeinek** – az integrált területi beruházások, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és a LEADER program – felhasználásával támogassák a helyi szintű beruházásokat Ezenkívül a városi hatóságok igénybe vehetik az ERFA-ból az integrált város- és területfejlesztési stratégiák révén végrehajtott fenntartható városfejlesztésre kötelezően elkülönítendő minimális összeget.

Helyi szinten a **Polgármesterek Szövetsége** támogatást nyújt egy olyan városokat tömörítő új koalíciónak, amelyek készek ambiciózus épületfelújítási kötelezettségeket vállalni. Ez a folyamat hozzájárulhat a hosszú távú felújítási stratégiák jövőbeli aktualizálásához, és olyan összesített zöld közbeszerzésekhez vezethet, amelyekre a Polgármesterek Szövetsége keretében a polgármesterek kötelezettséget vállalnak. A „**Big Buyers for Climate and Environment**” (azaz a „Nagy beszerzők a klíma- és környezetvédelem területén”) elnevezésű projekt tovább ösztönzi a nagy közbeszerzők – például a városok, a régiók, a kórházak, a központi beszerző szervek és a közművek – közötti együttműködést abból a célból, hogy kipróbálják és elterjesszék az új technológiáknak többek között a kibocsátásmentes építési területeken való hasznosítását.

Ezen túlmenően a Bizottság valamennyi érdekelt félre számítani fog – többek között az **éghajlati paktum** és a **magas szintű építőipari fórum** keretében – az európai lakókörzeteknek a kulturális, gazdasági és társadalmi élet felpezsdítésre irányuló támogató intézkedések révén történő helyreállításában.

3.7. AZ ÚJ EURÓPAI BAUHAUS: A STÍLUS ÉS A FENNTARTHATÓSÁG ÖSSZEEGYEZTETÉSE

Az épületkorszerűsítési program nem csupán a meglévő épületállománnyal foglalkozik. Egy olyan jövőorientált folyamat kezdetén vagyunk, amelynek célja a fenntarthatóság és a stílus összehangolása. Amint azt von der Leyen elnök az Unió helyzetéről szóló, 2020. szeptember 16-i beszédében bejelentette, a Bizottság létrehozza az Új Európai Bauhaus projektet, melynek célja egy olyan új európai esztétikai modell megteremtése, amely ötvözi a teljesítményt és a találékonyságot.

Az Új Európai Bauhaus az innováció és a kreativitás inkubátora lesz, mely Európa-szerte és Európán kívül is elő fogja mozdítani a polgárok számára egyszerre vonzó és megfizethető fenntartható tervezést. A projekt célja a különböző tudományágakból származó szakemberek összehozása és a kreatív elmék mobilizálása annak érdekében, hogy újragondolják, hogy a jövőben hogyan lehet és hogyan kell fenntartható életmódot kialakítani.

Az Új Európai Bauhaus egy interdiszciplináris projekt, amely olyan kísérleti tereket fog létrehozni, ahol a művészet, a kultúra, a tudomány és a technológia határai összemosódnak, és elképzelhetővé, tesztelhetővé, illetve bemutathatóvá válnak az új vezető piacok kialakulását elősegítő, új megoldások. A projektnek két dimenziója lesz. Az első egy gondolkodókból, tervezőkből, építészekből, vállalkozókból, diákokból és polgárokból álló hálózat, amely

együtt fog működni annak kidolgozásában, hogy hogyan egyzetethető össze a fenntarhatóság és a stílus. A második dimenzió az EU-ban már létező valódi ingatlanprojektekből fog állni.

Az Új Európai Bauhaus a szociális és esztétikai szempontból ígéretes zöld és digitális megoldások, technológiák és termékek létrejöttét is meg fogja gyorsítani. Emellett elő fogja segíteni az építészet és az anyagok tekintetében az innovatív megoldások alkalmazását. A természetes alapanyagok, mint például a fa, döntő szerepet fognak játszani az új európai Bauhaus kialakításában, mivel kétszeres előnyt kínálnak: lehetővé teszik az elnyelt szén-dioxid tárolását az épületekben, és használatuk révén elkerülhetők a hagyományos építőanyagok előállításához szükséges kibocsátások.

Az Új Európai Bauhaus projekt három szakaszban (tervezés, megvalósítás és terjesztés) kerül kivitelezésre. Mostantól 2021 nyaráig a Bizottság teret enged egy széles körű részvételen alapuló, közös alkotási folyamatnak a projekt megtervezése érdekében, azzal a céllal, hogy a következő többéves pénzügyi kerettel pályázati felhívásokat tegyen közzé valamennyi vonatkozó programhoz kapcsolódóan. Az első európai Bauhaus építésének vagy átalakításának megvalósítása 2021 második felében indul.

Ez csupán a kezdet lesz. A cél a különböző jellemzőkkel rendelkező Bauhaus-ok elterjesztése és hálózattá való összefogása úgy, hogy közben a fenntartható életmódra való átállás végig központi kérdés marad. Az első hullámban arra törekszünk, hogy 2022-ben létrehozzunk öt első Bauhaus-központot különböző uniós országokban. A tervek szerint minden projekt az épített környezet egészével fog foglalkozni, azonban különböző szempontokra – például az éghajlati kihívásokra, az akadálymentesítésre, a társadalmi kohézióra, a digitális építkezésre, a fenntartható bioerőforrásokra stb. – fog összpontosítani. Egy második hullámban pedig további Bauhaus-programok is életre hívhatók lehetnek EU-szerte, vagy akár az egész világon.

A projektet egy külső szakértőkből, köztük tudósokból, építészekből, mérnökökből, művészekből, tervezőkből és a civil társadalom tagjaiból álló tanácsadó testület fogja közösen irányítani annak érdekében, hogy az Európai Bauhaus program a megfelelő irányba haladjon és teljesítse a célkitűzéseket.

4. AZ ÉPÜLETFELÚJÍTÁS KIEMELT TERÜLETEI

Míg a fent leírt intézkedések célja az összes épület felújításának lehetővé tétele, három terület külön figyelmet érdemel: **a) az energiaszegénység és az energetikai szempontból legrosszabbul teljesítő épületek kezelése; b) a középületek, például a közigazgatási, az oktatási és az egészségügyi létesítmények felújítása, valamint c) a fűtés és hűtés szén-dioxid-mentesítése.** Ezeket a területeket szakpolitikai és finanszírozási prioritásnak kell tekinteni, mivel hatalmas lehetőséget kínálnak arra, hogy egyszerre növeljük a felújítások számát, jelentős energiamegtakarítást érjünk el, valamint egészségesebb és kényelmesebb épületeket biztosítsunk a polgárok számára.

4.1. AZ ENERGIASZEGÉNYSÉG ÉS AZ ENERGETIKAI SZEMPONTBÓL LEGROSSZABBUL TELJESÍTŐ ÉPÜLETEK KEZELÉSE

Mivel közel 34 millió európai nem engedheti meg magának, hogy megfelelően fűtse otthonát[65], az energiaszegénység kezelése égető feladat az EU és tagállamai számára. Évente 800 000 szociális lakást kell felújítani, ami a becslések szerint évente 57 milliárd EUR összegű finanszírozást igényel[66].

Az energetikai szempontból nem hatékony épületek gyakran egyet jelentenek az energiaszegénységgel és a társadalmi problémákkal[67]. Ez gyakran azt jelenti, hogy az alacsony jövedelmű embereknek csekély befolyásuk van az energiakiadásaikra, ami a magas energiaszámlák, a fizetési hátralékok[68] és a jóléti és egészségügyi problémák ördögi körét idézi elő. Az energetikai szempontból nem hatékony épületekben élők jobban ki vannak téve a hideghullámoknak, a hőhullámoknak és az éghajlatváltozás egyéb hatásainak[69]. A kényelmi és higiéniai szempontból nem megfelelő lakhatási és munkakörülmények, például a nem megfelelő beltéri hőmérséklet, a rossz levegőminőség és a káros vegyi és egyéb anyagoknak való kitettség részben alacsonyabb termelékenységhez, egészségügyi problémákhoz, valamint magasabb mortalitáshoz és megbetegedési arányhoz vezetnek.

Az energetikai szempontból rosszul teljesítő épületek felújítása nagy lehetőségeket rejt, ez azonban állandó nehézségekbe ütközik, melyek a szabályozási akadályoktól kezdve a strukturális tényezőkig különféle okokra vezethetők vissza. A szociális lakások és a többlakásos házak felújítása az összetett döntéshozatali folyamat miatt további akadályokba ütközik[70]. Ezen akadályok leküzdéséhez olyan integrált megközelítésre van szükség, amely számításba veszi az adott lakás szociális környezetét és megfizethetőségét. Az **energiahatékonysági minimumkövetelmények** és a lakosok havi nettó kiadásait csökkentő finanszírozás együtt jelentősen felgyorsíthatja a felújítást, amint azt a 3.1. és a 3.2. szakasz kifejti. A kapcsolódó szolgáltatások és a technikai segítségnyújtás alapvető fontosságúak az energetikai szempontból legrosszabbul teljesítő épületek esetében.

A Bizottság az energiahatékonysági irányelv közelgő felülvizsgálata keretében javaslatot fog tenni az **energetikai szolgáltató vállalkozások és az energiahatékonyságra vonatkozó szerződések igénybevételének** fokozására is, ami egyes tagállamokban eredményesnek

[65] 2018-as adatok (Eurostat, SILC [ilc_mdes01]).
[66] Az európai szociális infrastruktúrára irányuló beruházásokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport jelentése, 2018. január.
[67] Az Energiahatékonyság-finanszírozási Szakértői Csoport által vizsgált egyes tanulmányok például azt mutatták, hogy a jó energiahatékonysági tanúsítvánnyal rendelkező ingatlanokra felvett jelzáloghitelek esetében a nemteljesítési ráta akár 0,92 %-ra is lecsökkenhet, míg a rossz energiahatékonysági tanúsítvánnyal rendelkező ingatlanok esetében a nemteljesítési ráta 1,18 % is lehet (ami 28 %-kal magasabb nemteljesítési rátát jelent).
[68] 2018-ban 30,3 millió fogyasztó nem tudta időben befizetni a közüzemi számláját – többek között az energiaszámláját –, így kockáztatva, hogy a szolgáltató elzárja a szolgáltatást.
[69] Európai Környezetvédelmi Ügynökség, 22/2018. sz. jelentés: Unequal exposure and unequal impacts: social vulnerability to air pollution, noise and extreme temperatures in Europe (Egyenlőtlen kitettség és egyenlőtlen hatások: a levegőszennyezéssel, a zajjal és a szélsőséges hőmérséklettel szembeni társadalmi kiszolgáltatottság Európában.)
[70] Lásd: https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/energy-efficiency-upgrades-multi-owner-residential-buildings-review-governance-and-legal-issues-7-eu

bizonyult[71]. A javaslat célja, hogy a felújítás valamennyi háztartás számára megfizethető legyen, beleértve azokat is, amelyeknek csak korlátozott lehetőségeik vannak a kezdeti költségek fedezésére.

Az alacsony jövedelmű háztartások számára a költségsemlegességet lehetővé tevő finanszírozási megoldásoknak vissza nem térítendő támogatások, támogatott felújítási intézkedések, valamint a finanszírozás visszafizetésének az energiamegtakarításból való lehetővé tétele (és a kezdeti beruházásoknak kizárólag a rendelkezésre álló vissza nem térítendő támogatásokból való fedezete) révén kezelniük kell a bérleti díjak, az energia- és működési költségek, valamint a helyi adók által jelentett terheket is. Ezek a megoldások párhuzamosan alkalmazhatók garanciaalap által támogatott mikrohitelekkel a tulajdonosok és a bérlők közötti méltányos költségmegosztás, valamint a számlaalapú és az adóalapú finanszírozási rendszerek előmozdítása érdekében. A kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat meg kell védeni a felújításokat esetlegesen követő bérletidíj-emelésektől. Az egyablakos ügyintézési pontokon keresztül nyújtott, állami és magánforrásokból származó kombinált hitelek és garanciák erősíthetik a felújításba vetett bizalmat, és biztosíthatják bizonyos minőségi követelmények teljesülését[72].

A „Tiszta energia minden európainak” csomaggal összhangban a tagállamoknak fel kell használniuk az integrált nemzeti energia- és klímaterveiket és a hosszú távú felújítási stratégiáikat arra, hogy azonosítsák az energiaszegénység kockázatának kitett emberek lakásait, és a helyzet megoldását prioritásként kezelve hatékony stratégiákat dolgozzanak ki e lakások felújítására[73]. E közleménnyel párhuzamosan a Bizottság az **energiaszegénységre** vonatkozó ajánlást[74] terjeszt elő azzal a céllal, hogy iránymutatást nyújtson a tagállamoknak az energiaszegénység visszaszorítására irányuló, említett stratégiák meghatározásához és végrehajtásához. A Bizottság további segítséget fog nyújtani a tagállamoknak ahhoz, hogy **célzott pénzügyi megoldásokat dolgozzanak ki az alacsonyabb jövedelmű háztartások számára**, valamint könnyebb hozzáférést biztosítsanak számukra az alapvető szolgáltatásokhoz, az energetikai auditokhoz és az energiahatékonysági tanúsítványokhoz.

Egyes hosszú távú felújítási stratégiák már most is olyan intézkedéskombinációkat vezetnek be, amelyek célja a veszélyeztetett célcsoportok tájékoztatása, valamint olyan szigetelési programokat indítanak, amelyek ötvözik a pénzügyi és gyakorlati támogatást[75]. Az **EU**

[71] Lásd a Közös Kutatóközpontnak az uniós energiavállalatok helyzetéről szóló jelentését: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106624/kjna28716enn.pdf. Észtországban például 2010 áprilisa óta mintegy 1100 többlakásos épületet építettek át (főként előregyártott elemek felhasználásával).

[72] Az észtországi KredEx megújuló alap támogatja a kölcsönök, hitelgaranciák és vissza nem térítendő támogatások kombinálását. Az energiamegtakarítást előmozdító holland nemzeti megújuló alap (Nationaal Energiebespaarfonds) a teljes bérlakásállományt támogatja, melynek épületei 2021-re várhatóan átlagosan „B” besorolású energiahatékonysági tanúsítvánnyal fognak rendelkezni.

[73] Dániában a 2018. évi energiaügyi megállapodás a 2021 és 2024 közötti időszakban évi 200 millió DKK-t irányoz elő az épületek energiahatékonyságának növelésére. Annak érdekében, hogy a vissza nem térítendő támogatások a nemzeti épületállomány legkevésbé energiahatékony szegmenseit célozzák meg, a támogatást azok az épülettulajdonosok kapják, akik a legjelentősebb energiamegtakarítási potenciált tudják felmutatni.

[74] A Bizottság C(2020)9600 ajánlása az energiaszegénységről.

[75] BE, flamand régió. A kiszolgáltatott csoportok jogosultak ingyenes energiahatékonysági szemlét végeztetni lakásaikban. Évente több mint 20 000 ilyen szemlére kerül sor.

épületállományával foglalkozó megfigyelőközpont[76], az **uniós Energiaszegénységi Megfigyelőközpont**[77], **az Európai horizont program városokkal foglalkozó küldetése**[78] és a **Polgármesterek Szövetségének Irodája**[79] további segítséget nyújthat a tagállamoknak a támogatást igénylő szegmensek számbavételéhez és azonosításához, valamint ahhoz, hogy a felújítási stratégiáikat összehangolják a szociális mutatók által jelzett adatokkal és az energiaszegénység kezelésére irányuló szakpolitikákkal.

Annak érdekében, hogy a helyi szociális lakhatási projektekhez minden szükséges műszaki kapacitás rendelkezésre álljon, a Bizottság elindítja a **megfizethető lakhatási kezdeményezést**. Az intelligens lakókörzetek kialakítását is célzó kezdeményezés keretében **100 körzetben fog elindulni kísérleti jellegű, kiemelt felújítási projekt**, melyek mintaként fognak szolgálni a hasonló projektek megvalósításához, és elsősorban a lakókörzetek élhetővé tételére és a legújabb innovációkra fognak összpontosítani. A kezdeményezés emellett mozgósítani fogja az ágazatközi projektpartnerségeket, és összeköti őket a helyi szereplőkkel – többek között a szociális gazdaság szereplőivel – annak érdekében, hogy előmozdítsa a hatékony, körforgásos és moduláris folyamatokat, a lakosok szerepvállalását elősegítő társadalmi szerepvállalási modelleket, az inkluzív és hozzáférhető fejlesztéseket, valamint a kulturális innovációt.

A vidéki és távoli területek sajátos kihívásainak kezelése érdekében a Bizottság 2021-ben **közleményt fog közzétenni a vidéki térségek számára kialakítandó hosszú távú jövőképről**, amelyben elemzi a vidéki területek szociális és infrastrukturális helyzetét, és megvizsgálja a lehetséges rövid és középtávú intézkedéseket.

Az átfogó felújítási csomag részeként alkalmazott **szabványosított ipari megoldások** olcsóbb és gyorsabb felújítást tesznek lehetővé, melyek kisebb hatást gyakorolnak a lakosok életére, de különösen fontosak lehetnek a szociális lakások esetében[80]. Ebben az összefüggésben a tényleges megtakarítások intelligens mérésén alapuló, hatékonyság-alapú vásárlási megállapodásokban rejlő lehetőségeket is fel kell mérni, és adott esetben jobban ki kell aknázni.

Végezetül említést kell tenni a **szociális vállalkozásokról**, melyek fontos partnereink az energiaszegénység társadalmilag innovatív megoldásokkal történő kezelésében (ideértve az energiával kapcsolatos tájékoztató kampányokat, a munkanélküliek energiaszegénységgel foglalkozó tanácsadókká való átképzését vagy energiahatékony készülékek bérbeadás céljából történő beszerzését). Ezeket a vállalkozásokat teljes mértékben be kell vonni az épületkorszerűsítési programba.

[76] https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en
[77] https://www.energypoverty.eu/
[78] https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en
[79] https://www.covenantofmayors.eu/
[80] Példák az EU által társfinanszírozott, az épületfelújítási folyamatok iparosítását célzó projektekre: Transition Zero, Energiesprong, 4RinEU, BERTIM, MORE-CONNECT, P2Endure, Pro-GET-OnE, DRIVE 0.

4.2. A KÖZÉPÜLETEK ÉS A SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA ÚTTÖRŐ SZEREPE

A köz- és magántulajdonban lévő szociális infrastruktúra, a közigazgatási épületek, a szociális lakások, a kulturális intézmények, az iskolák, a kórházak és az egészségügyi létesítmények úttörő szerepet tölthetnek be az épületkorszerűsítési programban, példaként és referenciaként szolgálhatnak az építőiparban az iparosítás során, és megmutathatják, hogy a polgárok milyen azonnal érzékelhető járulékos előnyöket élvezhetnek.

A Bizottság 2021 **elején olyan iránymutatást fog kiadni az energiahatékonyság elsődlegességének elvéről**, amellyel segíti a hatóságokat abban, hogy megfelelően számításba vegyék az épített környezetbe történő beruházások valamennyi költségét és szélesebb körű hasznát, és amelynek a hatóságok gyakorlati hasznát vehetik a közbeszerzések során.

Tekintettel a középületek felújítására vonatkozó meglévő jogszabályi követelmények korlátozott hatályára, a Bizottság az energiahatékonysági irányelv felülvizsgálatának részeként 2021 júniusáig javasolni fogja **a követelmények hatályának valamennyi közigazgatási szintre történő kiterjesztését, valamint az éves felújítási kötelezettség növelését.** Erre 2021 végéig kerül majd sor, **párhuzamosan az energiahatékonysági minimumkövetelményeknek az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálatával összefüggésben** történő fokozatos bevezetésével. A Bizottság emellett átfogó iránymutatást fog kidolgozni a közbeszerzésen keresztül megvalósuló fenntartható közberuházásokra vonatkozóan.

Ezen túlmenően a Bizottság 2022 júniusáig meg fogja vizsgálni olyan, a középületekre – például az irodaépületekre és az iskolákra – vonatkozó **zöld közbeszerzési kritériumok kidolgozásának lehetőségét**, amelyek az épületek életciklusához és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciájához kapcsolódnak, és a Level(s) keretrendszeren alapulnak. A Bizottság a hosszú távú felújítási stratégiák közelgő értékelése alapján 2030-ra és 2040-re **indikatív mérföldköveket fog kitűzni a köz- és magántulajdonban lévő szolgáltatóépületek felújítására vonatkozóan** annak érdekében, hogy 2050-re befejeződhessen az épületállomány dekarbonizációja.

4.3. A FŰTÉS ÉS A HŰTÉS DEKARBONIZÁCIÓJA

Az épületek fűtési és hűtési rendszereinek korszerűsítése elengedhetetlen az uniós épületállomány dekarbonizációjához, a helyi megújulóenergia-potenciál kiaknázásához, valamint az EU importált fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez. Az EU-ban a fűtés, a hűtés és a háztartási melegvíz-ellátás teszi ki a lakóépületekben felhasznált energia mintegy 80 %-át. Ennek az energiának kétharmada[81] fosszilis tüzelőanyagokból származik. Számos rendszer régi és nem hatékony, és a felük már túllépte a használati élettartamát. A hőellátás mintegy 88 %-át önálló rendszerek biztosítják, a fennmaradó 12 %-ot pedig távfűtési rendszerek szolgáltatják[82].

[81] 2017-ben fosszilis tüzelőanyagokból származó energia biztosította az épületek fűtésének mintegy 76,5 %-át.
[82] Dániában és Lettországban azonban a hőenergia kb. 60 %-át távfűtési rendszerek szolgáltatják.

A 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célterv hatásvizsgálatából levont következtetések alapján a lakóépületek fűtéshez és hűtéshez kapcsolódó energiaigényét kellene a legnagyobb mértékben csökkeni, a 2015-ös adatokhoz képest 19–23 %-kal. A fűtőberendezések cseréjének éves aránya a lakossági és a szolgáltatási ágazatban egyaránt el kellene hogy érje a 4 %-ot. Ugyanebben az időszakban a célkitűzés eléréséhez a megújuló hő és a maradékhő részarányának 38–42 %-ra[83] kellene emelkednie.

A megújulóenergia-irányelv[84] az energiahatékonysági irányelvvel[85] együtt előírja a tagállamok számára, hogy a 2020 decemberéig esedékes **átfogó értékelés** részeként nyújtsanak be értékelést a Bizottságnak arra vonatkozóan, hogy miként dekarbonizálhatják fűtési és hűtési rendszereiket a hatékonyság javításában, valamint a megújuló hő és a maradékhő felhasználásában rejlő lehetőségek kiaknázásával.

Alapos hatásvizsgálatra építve **a megújulóenergia-irányelv 2021 júniusáig lezáruló felülvizsgálata során** mérlegelni fogják a **megújuló energiával történő fűtésre és hűtésre vonatkozó jelenlegi célkitűzésnek** a 2030-ra javasolt magasabb éghajlat-politikai célokkal összhangban történő növelését, valamint olyan követelmények bevezetését, amelyek előírják, hogy **az épületekben legalább milyen arányúnak kell lennie a megújuló energiaforrásokból származó energia felhasználásának**. A felülvizsgálat során fel fogják mérni, hogy **milyen intézkedések és eszközök** állnak rendelkezésre a fejlett fűtés és hűtés előmozdítására, ideértve a megújuló hő és a maradékhő rendkívül hatékony felhasználását lehetővé tevő, alacsony hőmérsékletű technológiákat, valamint a helyi és regionális fűtési és hűtési tervek kidolgozását, továbbá a jelentős kezdeti tőkeszükséglet miatti akadályok kezelését. A felülvizsgálat emellett elő fogja mozdítani a **dekarbonizált gázok** használatát, amelyek helyi szinergiákat teremthetnek a települési és mezőgazdasági hulladék-újrafeldolgozással és más ipari ágazatokkal. A Bizottság intézkedéseket fog javasolni **a maradékhőhöz és -hűtéshez, valamint a megújuló hőhöz és hűtéshez[86]** való hozzáférés megkönnyítése érdekében.

Az energiahatékonysági irányelv 2021. júniusig befejeződő, részletes hatásvizsgálaton alapuló felülvizsgálata bővíteni fogja a hatóságok lehetőségeit a tekintetben, hogy **a felújítási projektekkel összhangban átfogó fűtési és hűtési terveket készítsenek elő, finanszírozzanak és hajtsanak végre**. A helyi hatóságok és a közműszolgáltatók fontos szerepet játszanak a szükséges szabályozási keret, piaci feltételek és készségek megteremtésében, valamint a fűtési és hűtési rendszerek korszerűsítésének finanszírozására irányuló tervezett projektek széles portfóliójának előkészítésében. A fűtés és hűtés lakókörzetek szintjén történő és nemzeti szintű dekarbonizációjához integrált tervezésre,

[83] Az alapforgatókönyv szerint ez az arány csupán 33 %.

[84] A megújuló energiáról szóló (EU) 2018/2001 irányelv 15. cikkének (7) bekezdése.

[85] Az (EU) 2012/27 energiahatékonysági irányelv 14. cikke.

[86] Számos összetett ipari és szolgáltatóépület, például az adatközpontok jelenleg felesleges fűtő- vagy hűtőhatást bocsátanak ki a környezetbe, amelyet újra fel lehetne használni. A komoly lehetőségeket rejtő területek közé tartoznak a bevásárlóközpontok és az adatközpontok.

valamint az épületállományra és az energiaellátási lehetőségekre vonatkozó konkrét információkra van szükség[87].

A **környezetbarát tervezés keretéről szóló irányelv**[88], valamint a **termékspecifikus környezettudatos tervezésről és az energiacímkézésről szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktus és végrehajtási jogi aktus**[89] tovább lesz fejlesztve a magas szintű környezetvédelmi normák további támogatása érdekében, melyek lehetővé teszik a polgárok leghatékonyabb termékekről való tájékoztatását, illetve a pénzügyi ösztönzőknek a legjobban teljesítő termékre való összpontosítását.

A Bizottság arra ösztönzi a közigazgatási szerveket, hogy a fosszilis tüzelőanyagokról való átállás előmozdítása érdekében vegyék fontolóra energia- és szén-dioxid-adó bevezetését. A kulcsfontosságú éghajlat- és energiapolitikai jogszabályok 2021 júniusára tervezett felülvizsgálatára vonatkozó, hamarosan elkészülő hatásvizsgálatok meg fogják vizsgálni a kibocsátáskereskedelemi rendszer **kiterjesztésének lehetőségét az épületekből származó kibocsátásokra is**[90]. Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere – mivel a távfűtésre és az elektromos fűtésre már kiterjed – jelenleg az épületek fűtésből származó kibocsátásának mintegy 30 %-át fedi le.

5. KÖVETKEZTETÉS

Az elkövetkező 10 évben Európa épületei teljesen át fognak alakulni. Mikrokozmoszként fognak szolgálni egy ellenállóbb, zöldebb és digitalizáltabb társadalom számára, miközben az energiaszükségletet, a hulladékkeletkezést és a kibocsátást minden lehetséges ponton csökkentve, illetve az újrafelhasználásban rejlő lehetőségeket kihasználva egy körforgásos rendszer részeként fognak működni. Az épületek tetői és falai növeli fogják városainkban a zöldterületet, valamint javítani fogják a városi éghajlatot és a biológiai sokféleséget. Beltereik intelligens, digitalizált készülékekkel lesznek felszerelve, amelyek valós idejű adatokat szolgáltatnak arról, hogy az épület hogyan, mikor és hol fogyaszt energiát. Nem lesz ritka, hogy a nyilvánosan hozzáférhető töltőinfrastruktúrák mellett az elektromos járművek – a kerékpárok, a személygépkocsik és a kisteherautók – feltöltésére a lakó- és irodaépületek is lehetőséget kínálnak. Sokkal több európai lesz olyan termelő-fogyasztó, aki saját fogyasztásra termel villamos energiát, melyet a villamosenergia-hálózaton keresztül akár el is adhat. Fokozatosan meg fog szűnni a fosszilis tüzelőanyagok fűtési és hűtési célú felhasználása.

[87] Ezt a célt szolgálja az a követelmény is, amely előírja, hogy az energiahatékonyságról szóló, az (EU) 2019/826 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel módosított 2012/27/EU irányelv 14. cikke (1) bekezdésének és VIII. mellékletének megfelelően a tagállamoknak 2020. december 31-ig el kell végezniük a hatékony távfűtés/távhűtés megvalósíthatósági potenciáljának értékelését. Az átfogó értékelések soron következő, második fordulójának az átdolgozott megújulóenergia-irányelv 15. cikkének (7) bekezdésében meghatározott követelményekkel is foglalkoznia kell, , azaz ki kell terjednie a megújuló energia, valamint a maradékhő és -hűtés fűtési és hűtési célú felhasználási lehetőségének értékelésére.

[88] Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK irányelve (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról

[89] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1369 rendelete (2017. július 4.) az energiacímkézés keretének meghatározásáról és a 2010/30/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 198., 2017.7.28., 1–23. o.)

90 COM(2020) 562 final

A kerületi megközelítések egyesíteni fogják az embereket és a közösségeket. Az épületek energiafogyasztása csökkeni fog, élhetőbbek és mindenki számára egészségesebbek lesznek. A városok zöldebbé és a természetközelibbé fognak válni. Új munkakörök és szakmai profilok fognak létrejönni. A folyamatos felújítások kínálta lehetőségeknek köszönhetően Európa építőipara meg fog erősödni, valamint meg fogja szilárdítani globális vezető szerepét az innovatív anyagok felhasználása terén, minek köszönhetően az ágazat szén-dioxid-kibocsátóból szén-dioxid-elnyelővé válik. Ennek pozitív hatásai más ipari ökoszisztémákra is átterjednek. Új és nagyobb piacok fognak kialakulni a zöld építőipar, valamint a zöld hitelek és zöld jelzáloghitel-finanszírozás számára.

Ez a közlemény az átalakulás támogatása, felgyorsítása és ösztönzése érdekében olyan stratégiát határoz meg, amely a klímasemlegességi célkitűzésen alapul, alkalmazza a körforgásos jelleg elveit, hozzájárul a fenntartható fejlesztési célok megvalósításához és Európa versenyképességének fokozásához, valamint a kulturális örökség megóvása mellett védi a polgároknak a megfizethető, élhető, hozzáférhető és egészséges lakhatáshoz való jogát.

A Bizottság – tanácsokkal és támogatással – segíteni fogja a tagállamokat abban, hogy helyreállítási terveik keretében ambiciózus épületfelújítási intézkedéseket tervezzenek és hajtsanak végre. Az elkövetkező hónapokban átfogó szakpolitikai és szabályozási intézkedéseket fog előterjeszteni a felújítások útjában álló akadályok felszámolása érdekében, melynek elsődleges eszköze, hogy 2021 júniusáig felülvizsgálja az energiahatékonysági irányelvet és a megújulóenergia-irányelvet, valamint hogy a 2030. évi utókövetési intézkedéscsomag keretében megerősíti az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszert. A mellékelt cselekvési tervben foglaltaknak megfelelően ezt egy sor további kezdeményezés fogja kiegészíteni, többek között az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálata.

Az épületek felújítását Európa közös projektjének kell tekinteni. A projekt sikeréhez kulcsfontosságú lesz a városok, a helyi és regionális önkormányzatok, az érdekelt felek, a nemzeti kormányok és a polgárok mozgósítása és bevonása. A Bizottság szorosan együtt fog működni a Régiók Bizottságával, valamint a helyi és települési hatóságokkal, többek között az éghajlati paktum keretében. Elő fogja segíteni a bevált gyakorlatok cseréjét és a kölcsönös inspirációt például az uniós bizottságokon, az összehangolt fellépéseken és szakértői csoportokon, az érdekelt felek fórumain, a Polgármesterek Szövetségén, az Intelligens Városok Platformján és hasonló, határokon átnyúló hálózatokon keresztül.

Az épületkorszerűsítési program mind a polgárok, mind a gazdaság számára fellendülést hozhat, és a belőle származó előnyök kiaknázását hosszú távon fenn kell tartani. A Bizottság nyomon fogja követni a felújítás terén elért eredményeket az európai szemeszter, valamint az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendeletben meghatározott ellenőrzési és jelentéstételi mechanizmusok – és különösen az említett rendelet végrehajtásával foglalkozó technikai munkacsoport – révén, különös figyelmet fordítva a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekre és a hosszú távú felújítási stratégiák végrehajtására.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot, a Régiók Bizottságát, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, az Európai Beruházási Bankot, a tagállamokat, a polgárokat és valamennyi érdekelt felet, hogy vitassák meg az e közleményben meghatározott stratégiát, és járuljanak hozzá az épületek energiahatékony és fenntartható felújításának felgyorsításához szükséges intézkedésekhez. Ha minden szinten együttműködünk, sikeressé tehetjük az európai épületkorszerűsítési programot.